

**FYLKESMANNEN
I SOGN OG FJORDANE**

Forvaltingsplan for Kvalsteinane naturreservat i Flora kommune

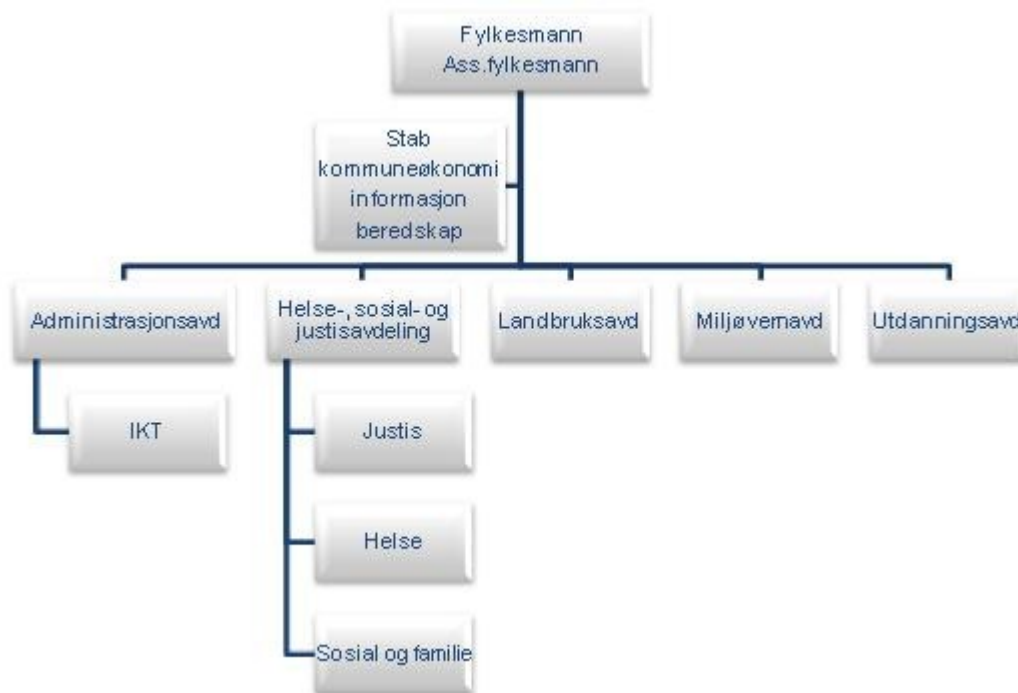
Rapport nr. 3-2012

FYLKESMANNEN I SOGN OG FJORDANE

Fylkesmannen er Regjeringa og staten sin fremste representant i fylket, og har ansvar for at Stortinget og Regjeringa sine vedtak, mål og retningslinjer blir følgde opp. Fylkesmannen skal fremje fylket sine interesser, ta initiativ både lokalt og overfor sentrale styringsorgan.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har oppgåver innan landbruk og bygdeutvikling, miljøvern, sosialsektoren, sivil beredskap og overfor kommunane. Vi er om lag 110 tilsette, og er organisert slik:

HER FINN DU OSS:

Statens hus, Njøsavegen 2, Leikanger
Telefon 57 64 30 00 – Telefaks 57 65 33 02
Postadresse: Njøsavegen 2, 6863 Leikanger

Landbruksavdelinga:
Fjellvegen 11, Førde
Telefon: 57 64 30 00 – Telefaks 57 82 17 77
Postadresse: Postboks 14, 6801 Førde

E-post: fmsfpost@fylkesmannen.no

Internett: <http://www.fylkesmann.no/sfj/>
Miljøstatus: <http://sognoqfjordane.miljostatus.no>

Framsidedfoto: Dam på Store Kvalsteinen med Statens Naturoppsyn sin båt i bakgrunn. Foto: Bjørn Harald Larsen

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane
Rapport nr. 3-2012

Forfattarar Bjørn Harald Larsen	Dato 6.02.2012
Prosjektansvarleg Nils Erling Yndesdal	Sidetal 42 + vedlegg
Tittel Forvaltingsplan for Kvalsteinane naturreservat i Flora kommune	<i>ISBN 978-82-92777-28-2 ISSN 0803-1886 Rapporten ligg også på nettstaden Miljøstatus</i>
Geografisk område Sogn og Fjordane	Fagområde Naturvern
Samandrag <p>Kvalsteinane og Værholmene med kringliggjande holmar og skjer vart ved kgl.res. 28.05.1993 verna under namnet Kvalsteinane naturreservat. Føremålet med vernet er å gi sjøfuglane gode og trygge livsvilkår, og å ta vare på ein viktig hekkelokalitet for sjøfugl med naturleg tilhøyrande vegetasjon og dyreliv. Reservatet er ein viktig hekkelokalitet for ærfugl, toppskarv, måsar og teist.</p> <p>Føremålet med forvaltingsplanen er å:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vere eit hjelpemiddel til å realisere føremålet med naturreservatet. Planen byggjer på verneforskrifta og den kunnskapen som finst om reservatet og om sjøfugl • Klargjere kva spelerom grunneigarar og andre brukarar har i det freda området • Gi grunneigarane og allmenta innsyn i kva siktemål og strategi forvaltingsstyresmakta har for naturreservatet <p>Bevaringsmål (definerer kva tilstand det er ønskjeleg at ein naturkvalitet skal ha):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Talet på artar og par sjøfugl som hekkar i naturreservatet skal vere på om lag same nivå som da grunnlagsregistreringene for verneplan for sjøfugl vart utført. • Holmene skal vere tilgjengelege og eigna for hekking for dei nemnde artane • Fuglane skal ikkje bli unødig uroa av ferdsel i hekketida • Arealet av kulturmarkseng og kystlynghei i aktiv bruk skal vere minst på same nivå som i 2011, dvs. tilsvarande arealet av Værholmene, Store Kvalsteinen, Little Kvalsteinen og Kvannskjeret • Reservatet skal ha førekomst av minst 7 raudlista beitemarksopp <p>Som elles i fylket braut hekkebestanden av sjøfugl, og særleg stormåsar, saman i 2003/2004. Sidan har bestandane teke seg sakte opp att, men framleis er bestandsnivåa for nesten alle artar langt under det dei var omkring vernetidspunktet. For å betre hekketilhøva for sjøfugl er det truleg naudsynt med auka fokus på ulovleg landstiging i hekketida, medan det for å oppnå bevaringsmåla for naturtypar er føreslege brenning av lyng med jamne mellomrom, og beiting med sau på dei større øyane.</p> <p>Gjennom synfaringar og fugleteljingar vil Fylkesmannen følgje med på utviklinga i hekkebestandar og naturtypar, og vurdere resultat av utført skjøtsel.</p>	
Emneord 1. Naturvern 2. Sjøfugl 3. Forvaltingsplan 4. Biologisk mangfald	Ansvarleg Fylkesmannen i Sogn og Fjordane

Føreord

Kvalsteinane naturreservat er eit av 57 sjøfuglreservat i Sogn og Fjordane som vart verna ved kgl. res. 28.05.1993. Dette er den første forvaltingsplanen for området, og ein av 17 forvaltingsplanar som Fylkesmannen sette i gang arbeid med hausten 2008. Ingen av dei 57 sjøfuglreservata i fylket hadde fått utarbeidd forvaltingsplanar før dette.

Dei fleste av desse 17 naturreservata vart valde ut til arbeidet med forvaltingsplan på grunn av stort behov for vegetasjonsskjøtsel for å fremje verneføremålet. Dei siste åra har det difor også vore sett i gang rydding av tre og kratt som veks opp i fleire sjøfuglreservat i fylket. For Kvalsteinane sin del er gjengroing ei mindre aktuell problemstilling, her er det større grunn til å fokusere på problema med forstyrring i hekketida. Det har vore problem med ulovleg ilandstiging i hekketida på Store Kvalsteinen, noko som truleg har verka negativt på tilstanden for sjøfuglane på denne øya.

Den største utfordringa for sjøfuglane for tida er likevel å finne nok næring i sjøen til å gjennomføre hekking. Låg ungeproduksjon på grunn av næringsmangel har dei siste åra vore eit problem rundt heile Nordsjøen. Med dei problema sjøfuglane er inne i på grunn av manglande næringstilgang, er det viktig at hekkeplassane er best mogleg eigna for dei fuglane som faktisk går til hekking. Aktuelle tiltak for å gi best moglege vilkår for hekkande sjøfugl er difor eit sentralt tema i forvaltingsplanane.

Høyringsutkastet blei sendt til grunneigarar, aktuelle offentlege etatar og fleire lokale og regionale lag og organisasjonar. Det kom eitt innspel til høyringsutkastet.

Forvaltningsplanen blei godkjent utan endringar i teksten i høyringsframlegget. Forvaltningsplanen blir lagt ut på Fylkesmannen sine heimesider og er å finne på nettsida Miljøstatus for Sogn og Fjordane (<http://sognogfjordane.miljostatus.no>), under "Rapportar", som er ei lenkje under "Kart og geodata" på hovudmenyen. Planane ligg også under tema sjøfuglreservat i Miljøstatus.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane er forvaltingsstyresmakt for alle sjøfuglreservata i Sogn og Fjordane.

Bjørn Harald Larsen i Miljøfaglig Utredning AS har ført framlegga til forvaltingsplanane i pennen. Rådgjevar Astrid Haavik har i samarbeid med andre fagpersonar hos Fylkesmannen gjennomført høyringa og slutført arbeidet med forvaltingsplanen. Tore Gundersen i Statens Naturoppsyn har bidrege med hjelp under synfaringane, både i form av transport og erfaringar frå skjøtselsarbeid.

Leikanger, februar 2012

Nils Erling Yndesdal (sign.)
fylkesmiljøvernsjef

Innhold

1	Innleiing	1
2	Eksisterande kunnskap om sjøfuglane i fylket	2
2.1	Registreringar	2
2.2	Tilstand	2
2.3	Utfordringar	3
3	Kvalsteinane naturreservat	4
3.1	Skildring av planområdet	4
3.2	Naturkvalitetar	5
3.3	Tilstandsvurdering	15
3.4	Trugsmål	17
3.5	Bevaringsmål	17
4	Brukarinteresser i Kvalsteinane naturreservat	27
4.1	Beiting og brenning	27
4.2	Friluftsliv og ferdsel	30
4.3	Jakt	30
4.4	Fiske	31
4.5	Hausting av egg og dun	32
4.6	Taretråling	32
4.7	Redningsteneste m.m.	33
4.8	Drift og vedlikehald av anlegg	33
4.9	Vedlikehald av eksisterande bygningar og bryggjer	34
4.10	Lågtflyging	34
5	Skjøtsel	35
5.1	Behov for skjøtselstiltak i Kvalsteinane naturreservat	35
5.2	Framtidige skjøtselstiltak i Kvalsteinane naturreservat	36
5.3	Praktisk gjennomføring av skjøtselstiltak	36
6	Tilstandsovervaking og forvaltning	37
6.1	Overvaking av tilstand og oppfølging av bevaringsmål	37
6.2	Praktisering av dispensasjonsheimlane i verneforskrifta	39
6.3	Sakshandsaming ved dispensasjonssøknader	41
6.4	Skilting og informasjon	42
6.5	llandstiging i hekketida - rapportering	42
6.6	Statens naturoppsyn - kontaktinformasjon	43
7	Kjelder	44
8	Vedlegg	I
8.1	Vedlegg I – Verneforskrifta	I
8.2	Vedlegg II – kart som viser vernegrensene	IV

1 Innleiing

Vern av areal med særlege naturverdiar er i Noreg regulert av naturmangfaldlova, som 1.7.2009 avløyste den gamle naturvernlova av 1979. Føremålet med vern er å sikre at kvalitetane i naturen blir tekne vare på for framtida.

Øygruppene Kvalsteinane og Værholmene med kringliggende sjøareal i Flora kommune vart ved kgl.res. 28.05.1993 verna under namnet Kvalsteinane naturreservat. Føremålet med vernet av Kvalsteinane, slik det er skrive i punkt III i verneforskrifta, er: *å gi sjøfuglane gode og trygge livsvilkår, og å ta vare på ein viktig hekke-, trekk- og overvintringslokalitet for sjøfugl med naturleg tilhøyrande vegetasjon og dyreliv*”.

Med sjøfugl meiner vi dei artane som lever av og ved havet størsteparten av året. Typiske representantar for sjøfuglane er stormfuglar (t.d. havhest), suler, skarvar, dei fleste måsefuglane (måsar, ternar og joar) og alkefuglane. Av andefuglane i Sogn og Fjordane er det berre ærfugl som kan reknast som ein typisk sjøfugl. Det var desse artane det var lagt størst vekt på då sjøfuglreservata i fylket vart oppretta.

Verneforskrifta for Kvalsteinane naturreservat, punkt VII, seier at *”Forvaltningsstyresmakta, eller den som forvaltningsstyresmakta gjev fullmakt, kan gjennomføre skjøtseltiltak i samsvar med føremålet med vernet. Det kan utarbeidast forvaltningsplan, som skal innehalde nærare retningslinjer for gjennomføring av skjøtseltiltaka.”* Heile verneforskrifta er attgjeven i vedlegg 1.

Forvaltningsplanen skal vere eit hjelpemiddel til å realisere føremålet med vernet. Hovudføremålet er å gi ei oversikt over tilstand og utfordringar i Kvalsteinane naturreservat, klargjere nærare kva spelerom grunneigarar og andre brukarar har i det verna området, og å konkretisere naudsynte tiltak for å gi sjøfuglane gunstige hekkeforhold samt ønskelege tiltak for å fremme biologisk mangfald og flora i reservatet. Forvaltningsplanen byggjer på verneforskrifta og den kunnskapen som finst om verneområdet.

I verneforskrifta står det lista opp kva tiltak som i utgangspunktet er forbode innafor vernegrensene, kva som er tillate utan vidare og kva som krev løyve frå forvaltningsstyresmakta for å kunne gjennomførast. Forvaltningsplanen skal vere ei rettesnor for forvaltningsstyresmakta si tolking av verneforskrifta, både når det gjeld dispensasjonspraksis og ulike praktiske tiltak som forvaltningsstyresmakta vil setje i verk eller støtte. Planen skal også gi grunneigarane og allmenta innsyn i kva siktemål og strategi forvaltningsstyresmakta har for naturreservatet. Med det vil dei betre kunne planleggje eigne aktivitetar, og betre bidra til å fremje verneføremålet sjølve. Dei vil også ha eit betre utgangspunkt for initiativ overfor forvaltningsstyresmakta, og eit grunnlag for kvalitetskontroll av forvaltninga.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane er forvaltningsstyresmakt for Kvalsteinane naturreservat, og står for planlegging (forvaltnings- og skjøtelsesplanar) og handsaming av saker etter verneforskrifta. Verneforskrifta er juridisk bindande, medan forvaltningsplanen er retningsgivande for Fylkesmannen si praktisering av forskrifta og gjennomføring av praktiske tiltak i naturreservatet. Forvaltningsstyresmakta er ansvarleg for skjøtsel. Statens naturoppsyn

(SNO) har ansvar for oppsyn i naturreservata, og har i samråd med Fylkesmannen også teke på seg skjøtselsarbeid i verneområda så langt kapasiteten tillèt.

Revisjon av forvaltingsplanen bør skje når tilhøva i reservatet krev det, med grunnlag i erfaringar og vurderingar av konsekvensar av forvaltings- og skjøtselstiltak i reservatet. Som generell rettesnor er det tilrådd at forvaltingsplanar blir reviderte minst kvart 10. år.

2 Eksisterande kunnskap om sjøfuglane i fylket

2.1 Registreringar

I Sogn og Fjordane vart det ved kongelig resolusjon 28.5.1993 oppretta 57 sjøfuglreservat, fremja av Miljøverndepartementet. Det var gjort ei omfattande kartlegging av sjøfuglområda i Sogn og Fjordane før vernet (Godø 1982, 1983, 1984), med oppfølgjande teljingar etter fredinga (Godø 1994/1995, 2000). Teljingar over ein såpass lang periode har gitt oss eit godt innsyn i kva nivå hekkebestandane av ulike sjøfuglartar låg på ved fredingstidspunktet, og eit utgangspunkt for å vurdere kva som er naturlege variasjonar i hekkebestandane over tid. Frå 2004 har Fylkesmannen i samarbeid med Statens Naturoppsyn talt fugl i sjøfuglreservata kvar sommar, men alle reservata har ikkje vorte talde kvart år. Sjøfuglbestandane i Kvalsteinane naturreservat har vorte registrert i 2004, 2005, 2007, 2008, 2009, 2010 og 2011, men med noko ulik dekningsgrad da dette er eit stort og vêrhardt område.

2.2 Tilstand

Hekkebestandane av sjøfugl i Sogn og Fjordane braut saman i løpet av 2003/2004, på same tid som sjøfuglbestandane elles rundt Nordsjøen. Svært få fuglar la egg, og av dei få ungane som vart ruga ut, kom nesten ingen på vengane. Den einaste faktoren som kan forklare hekkesvikt over så pass store geografiske område til same tid er næringsmangel. Årsaka til næringsmangelen kan vere samansett, men overfiske, kanskje i kombinasjon med auka havtemperatur, er nok den viktigaste forklaringa. Bestandane av havsil (tobis), som både er basisføde for mange sjøfuglartar og ein nøkkelart i økosystemet i Nordsjøen, forsvann nærmast i 2004.

Alle dei tre stormåsane, **svartbak**, **gråmåse** og **sildemåse** vart hardt ramma av samanbrotet i Nordsjøen i 2003/04. Bestandane har tatt seg sakte opp att, men framleis ligg nivået langt under det som vart registrert på 1990-talet. Mest dramatisk har tilbakegangen vore for gråmåse. **Fiskemåsen** har ein stabil, men svært liten hekkebestand på kysten. Det vil truleg ta svært lang tid før den eventuelt når tidlegare, langt høgare bestandsnivå. Hekkebestanden av **krykkje** i fylket er mindre enn ein tredel av bestanden i 1995, men ser no ut til å vere i svak auke. **Ternene** har vore nesten heilt borte frå kysten av Sogn og Fjordane etter ein rask nedgang som begynte for 10-15 år sidan. I 2007 vart ternar for første gong i dette hundreåret funne hekkande ved den ytre kyststripa, men hekkebestandane er framleis små og flyktige, sjølv om potensialet for ny etablering er til stades i form av stadvis store terneflokkar. Allereie

på 1990-talet braut bestanden av **tjuvjo** saman i fylket og arten var i fleire år fråverande som hekkefugl, før den i 2010 igjen vart registrert med 3 mogleg hekkande par. Under tilsvarande teljingar på 1980-talet vart det jamt over sett om lag 60 individ.

Grågåsa har truleg også gått ein del attende dei siste åra. Etter 2007 har det likevel skjedd ein liten auke, og denne har skjedd gjennom ei jamn spreining av arten utover i fleire av sjøfuglreservata. **Ærfuglen** ser ut til å produsere svært få ungar for tida. Hekkebestanden av ærfugl i fylket var i 2005 den minste som er registrert nokon gong, og det har vore små endringar etter dette. Bestanden er redusert med heile 95 % på litt over 10 år dersom Godø (2000) sitt overslag på 10 000 hekkande par i Sogn og Fjordane var rett.

Havhest har hekka i ein svært liten bestand i to av sjøfuglreservata i nordre del av fylket lenge, men forsvann frå eitt av desse i 2009 og det siste i 2010. **Toppskarven** ser ikkje ut til å ha vore alvorleg påverka av næringssvikten i Nordsjøen, og truleg har andre og meir lokale faktorar ført til den generelle tilbakegangen i fylket sidan 1980- og 1990-talet. Arten er følsam for taretråling og ilandstiging på hekkeplassane.

Både alke, lomvi og lunde har gått attende med omkring 50 % sidan midten av 1990-talet. Bestandsoverslaga for alke og lomvi er noko usikre på grunn av dårleg teljemetodikk. Hekkebestanden av **teist** braut saman på slutten av 1980-talet og har vore liten sidan. Til skilnad frå dei andre alkefuglane fiskar teisten i tareskog, og er dermed særleg følsam for taretråling.

2.3 Utfordringar

I følgje rapporten "Vest-Nordiske sjøfugler i et presset havmiljø", som vart publisert etter eit arbeidsseminar om sjøfugl som samla ekspertar frå fleire fagmiljø på Færøyane hausten 2007 (TemaNord 2008), har klimastyrte endringar i havet nærast slått ut fleire ledd i næringskjeda til sjøfugl i nordiske farvatn. Dei fuglane som møter opp på hekkeplassane slit med å finne nok mat. Resultatet er at få ungar lever opp. Det er normalt at sjøfuglar kan stå over hekkinga enkelte år. Når dette gjentek seg er det derimot grunn til uro. No er vi i ein situasjon der fleire artar har hatt mislukka hekking fleire år på rad.

Ein hovudkonklusjon i denne ekspertgruppa sin rapport er at det i ei tid med uoversiktlege og komplekse problem for sjøfugl knytt til klimaet, er viktigare enn nokon gong å ta kontroll over andre menneskeskapte faktorar som påverkar sjøfugl negativt. Dette kan vere faktorar som overfiske som medfører redusert næringstilgang for sjøfuglane, at fugl blir fanga i fiskereiskapar og døy (bifangst), oljeforureining, miljøgifter, jakt og fangst, uroing i viktige leveområde, eller framande artar som kan true hekkande sjøfugl.

Sjøfuglteljingane i Sogn og Fjordane dei siste åra viser at endringane i sjøfuglbestandane i sjøfuglreservata har samsvart godt med omfanget av fisket etter tobis i Nordsjøen, på den måten at hekkebestandane av sjøfugl har vore på eit lågmål når tobisen har vore nedfiska og auka i takt med auka tobisbestandar når fisket har vore stoppa. Tobis og andre "industrifisk" er ikkje naudsyntvis næring for sjøfuglane direkte, men står så sentralt i økosystemet at endringar i bestanden påverkar fleire ledd i næringskjedene. Det er samtidig grunn til å vere merksam på andre moglege bidrag til svake hekkesesongar. I 2008 vart det t.d. gjennomført

seismikkskyting sør på kysten av fylket. Forsøk har tidlegare vist at fisk forlèt område med seismikkskyting, så slik aktivitet nær land midt i hekketida vil naturleg nok kunne skape problem for sjøfuglane sin næringstilgang.

Politikarar og nasjonale styresmakter har den siste tida sett eit større fokus på sjøfuglforvaltning. Miljøvernministrane i dei nordiske landa vedtok i eit møte i Stockholm i september 2008 at det skal arbeidast med ein nordisk tiltaksplan for å motverke nedgangen i sjøfuglbestandane i Vest-Norden. Tiltaksplanen skal utarbeidast gjennom eit samarbeid mellom dei aktuelle nasjonale styresmaktene i dei nordiske landa.

I ein situasjon der mattilgangen er ein avgrensande faktor, vil det vere særleg viktig at sjøfuglreservata er attraktive og eigna for hekking, slik at flest mogleg fuglar kan hekke og få fram ungar innafor rammene av det mattilgangen tillèt. I eit slikt perspektiv ser Fylkesmannen det som viktig at verna hekkelokalitetar er tilgjengelege for fuglane i best mogleg tilstand. For ein del sjøfuglreservat er det naudsynt med skjøtsel for å halde vegetasjonen låg og fri for skog. Det er også svært viktig at ferdselsforbodet i verneområda blir etterlevd, slik at fuglane ikkje blir unødig uroa.

3 Kvalsteinane naturreservat

3.1 Skildring av planområdet

Naturreservatet dekkjer eit areal på om lag 9060 dekar (da), av dette er om lag 280 da landareal. Kvalsteinane ligg vest for Florø og like vest for øya Askrova. Naturreservatet omfattar øygruppene Kvalsteinane og Værholmene med omliggande sjøareal. Dei største øyane er Store Kvalsteinen, Litle Kvalsteinen, Kvannskjeret og Værholmene. Det høgste punktet er 24 meter over havet og ligg på Store Kvalsteinen. På dei største øyane beitar utgangarsau, og vegetasjonen på desse øyane er prega av kulturmarksenger med noko atlantisk lynghei på svakare beita areal. På Kvannskjeret og Guleskjeret er det gjengroande kulturmarkseng i veksling med fuglegjødsla eng og berg i dagen. Jordsmonnet er gjennomgåande grunt. Strandeng finst berre fragmentarisk på Værholmene og Store Kvalsteinen. På Aureskjeret, Tippskjeret, Kobbskjera, Nonsskjera, Vedelskytten og dei øvrige skjera nord for Store Kvalsteinen er det svært lite vegetasjon, berre så vidt litt fuglegjødsla vegetasjon mellom bart fjell nokre plasser. Berggrunnen består av grønnstein og amfibolitt. På nordvestre del av Værholmene er det truleg innslag av kalk i bergartane.

Figur 1. Kvalsteinane naturreservat ligg i den ytre skjergarden, vest for øya Askrova og vest for Florø, og omfattar fleire øyar, holmar og skjer. Kartet er henta frå www.fylkesatlas.no. Grensene for naturreservatet er merka med raudt.

3.2 Naturkvalitetar

Naturreservatet omfattar eit større gruntvassområde mellom Kvannskjeret og Nonsskjera med ei rekkje holmar og skjer, i tillegg til Værholmane i nordaust. Kvalsteinane er av særleg interesse som hekkeplass for måsefuglar, men er viktig også for ærfugl, grågås og teist. Av påviste hekkande artar kan nemnast toppskarv, grågås, ærfugl, tjeld, sandlo, steinvendar, tjuvjo (nær truga - NT), fiskemåse (NT), sildemåse, gråmåse, svartbak, makrellterne (sårbar - VU), raudnebbterne og teist (VU). Omkring Nonsskjera og vest for Kvalsteinane er gruntvassområda viktige trekk- og overvintringsplassar for fleire artar av våtmarksfugl. Under synfaringa i september 2011 vart det registrert nokre rastande vadefugl i reservatet, m.a. lappspove, heilo og tundralo på Værholmane og sandlo og myrsnipe på Kvannskjeret.

I grunnlagsundersøkingane for vernet var det berre området sin funksjon for fugl som vart kartlagt. I september 2011 vart det også gjort undersøkingar av planter og sopp på øyane, samtidig som dei vart kartlagd etter det nye naturinndelingssystemet Naturtypar i Norge (NiN). Berggrunnsforholda gjer at naturtypane og vegetasjonstypane gjennomgåande er fattige til intermediære, men på nordre del av Værholmane tyda vegetasjonen på at det er innslag av kalk i bergartane. Dei større øyane bar preg av beitebruk over lang tid, og det vart ikkje registrert rein atlantisk lynghei her – berre små parti med fuktig lynghei på Store

Kvalsteinen (for små til å takast ut som egne figurar i NiN-systemet). Dette skyldast truleg at brenning i kombinasjon med beite har vorte utført med jamne mellomrom heilt fram til i dag på desse øyane (Værholmene, Store Kvalsteinen og Litle Kvalsteinen).

*Ein liten våg med strandengmiljø på nordvestre del av Værholmene, hovudsakleg øvre salteng med raudsvingel, strandkryp og gåsemure. I nedre høgre biletkant også noko nedre salteng med fjøresaltgras. Dei små strandengene på øya har ikkje trong for skjøtsel.
Foto: Bjørn Harald Larsen.*

Værholmene blir beita av sau (6 dyr i 2011) og har ugjødsle, svak lågurt-kulturmarkseng (T4-2) med innslag av smalkjempe, geitsvingel og tepperot på det meste av arealet, men også små flekker med svak lågurt-kulturmarksfukteng (T4-6) i søkk i terrenget, dominert av hanekam eller storfrytle. Innslaget av lyng er lite. I vågen nord på øya er det eit mindre areal med strandenger, mest øvre salteng (S7-3) av raudsvingel-gåsemure-strandkryp-type, men også eit smalt belte med nedre salteng (S7-8) dominert av fjøresaltgras. I fjøresona er det sand-forstrand (S6-2) heile vegen ut til munningen av vågen. I søraustre del av øya er det ein liten driftvoll (S3-1) med havstarrsump innafor. Mot sjøen er det eit belte med øvre strandberg (S5-1) som helt i strandkanten blir avløyst av nedre strandberg (S5-3). Dette gjeld også dei andre vegetasjonskledde øyane i reservatet.

På Store Kvalsteinen, som også blir beita av utgangarsau (16 dyr i 2011), dominerer kulturmarksrye (T4-1) med finnskjegg, den fattigaste utforminga av kulturmarkseng. I søre del er det hardare beitepress og noko rikare engvegetasjon med m.a. smalkjempe, dvergsmyle, geitsvingel, vanleg arve, tiriltunge og blåkoll, og desse areala blir ført til svak lågurt-kulturmarkseng. På stader med intensivt beite var det noko oppgjødsle med dominans av følblom. På flatare område er det nokre stader, m.a. i nordaust, utvikla svak lågurt-kulturmarksfukteng. Det finst fleire små humuspyttar (LD2-6) spreidd rundt på øya, med

flôtgras, ryllsiv, pølstorr og sumpsivaks langs kantane og med små pølstorrrølar med heisiv og heistarr inntil. I de små områda med kalkfattig kystfukthei (T5-2) vart det funne klokkelyng, røsslyng, heisiv og storbjønnskjegg. På bart fjell (T20-1) veks kystbergknapp.

Godt beita kulturmarkseng av svak lågurt-type (T4-2) på sørsida av Store Kvalsteinen. Det var fleire små fattige, humusrike dammar (LD2-6) på øya, der flôtgras ofte var einaste art.

Foto: Bjørn Harald Larsen.

Kulturmarksengene på Litle Kvalsteinen ber preg av gjødsling, anten ved at kunstgjødsel er frakta ut hit og spreidd, eller at beitinga har vore så intensiv at store delar av øya har vorte oppgjødsla. Engene er dominert av føyblom og kvitkløver, samt gjødseltolerante grasartar. På dei mest grunnlendte areala kjem det inn fleire naturengartar, m.a. smalkjempe, tepperot, geitsvingel, dvergsmyle og blåklokke, og dette er difor en svak lågurt-kulturmarkseng. I nordre del er det eit lite littoralbasseng (LD3-2) – ein saltvassdam snørt av frå sjøen som får jamleg tilførsel av sjøvattn.

Litle Kvalsteinen var hardt nedbeita og vegetasjonen noko prega av dette, med fleire gjødsel- og tråkktolerante artar.

Foto: Bjørn Harald Larsen.

Kvannskjeret er sterkt brote opp med små knausar og berg i dagen. Mellom desse er det svak lågurt-kulturmarkseng i tidleg attgroingsfase med artar som smalkjempe, tepperot, dvergsmyle, gulaks og tepperot. Det gjekk sau på beite her seinast i 2010, og dette bør halde fram om ein ønskjer å bevare preget med låg engvegetasjon. På dei høgaste knausane er det innslag av fuglegjødsla vegetasjon dominert av strandsmelle og strandkvann. Ei lita hanekameng finst i sørvest (T4-6), samt nokre humuspyttar med småvasshår og sumpsivaks. I ei liten våg i søraustre del er det ei stein-forstrand (S6-4) med blokkmark (T22) i bakkant.

På Tindeskjeret er det eit lite areal med open grus- og steinmark (T12-1), samt fuglefjelleng av lågurt-type (T15-2) i mosaikk med bart berg. Størsteparten av denne øya består av nakent berg og strandberg. Det same gjelder Vedelskytten, Guleskjeret og Aureskjeret, men også på desse øyane er det mindre områder med fuglegjødsla vegetasjon. Dei andre skjera i reservatet er utan vegetasjon av betydning.

Både Værholmane, Store Kvalsteinen og Litle Kvalsteinen hadde til dels gode førekomster av beitemarksopp. Værholmane, og særleg den nordre delen, utmerkte seg i så måte. Her vart det registrert 20 artar, av dei 4 sårbare artar – m.a. den svært kravfulle sauevokssoppen forutan rombespora raudskivesopp, raud honningvokssopp, raudnande lutvokssopp og raudskivevokssopp (NT). På Store Kvalsteinen var jordtungane utbreidde, og fleire funn vart gjort av den sårbare arten vranglodnetunge samt trolljordtunge (NT) og dei lite kjende artane

Geoglossum elongatum og *G. vleugelianum* (noko usikkert funn, manglar norske namn, raudlistekategori for Noreg er ikkje vurdert). Tabell 1 gir ei oversikt over alle funn av beitemarksopp på dei tre øyane. Kvannskjeret vart også kartlagt med tanke på beitemarksopp, men her vart det ikkje funne noko.

På Store Kvalsteinen var det god førekomst av jordtunger, både sjeldne og meir utbreidde artar. Vranglodnetunge (VU) i forgrunnen og *Geoglossum vleugelianum* lenger bak.
Foto: Bjørn Harald Larsen.

Tabell 1. Registrerte beitemarksopp i Kvalsteinane naturreservat 16.september 2011.

Norsk namn	Vitskapleg namn	Raudliste-status	Vær-holmane	St. Kvalsteinen	L. Kvalsteinen
Gul småkøllesopp	<i>Clavulinopsis helvola</i>				x
Bleikskiva raudskivesopp	<i>Entoloma infula</i>		x		
Vorteraudskivesopp	<i>Entoloma pappilatum</i>		x		
Tjærreraudskivesopp	<i>Entoloma poliopus</i>		x		
Rombespora raudskivesopp	<i>Entoloma rhombisporum</i>	VU	1 funn		
Beiteraудskivesopp	<i>Entoloma sericeum</i>		x		
Silkeraudskivesopp	<i>Entoloma serricellum</i>		x	x	
-	<i>Geoglossum elongatum</i>	NE		x	
Skjeljordtunge	<i>Geoglossum cf. fallax</i>			x	x
Sleip jordtunge	<i>Geoglossum glutinosum</i>			x	
-	<i>Geoglossum cf. vleugelianum</i>	NE		x	
Trolljordtunge	<i>Geoglossum simile</i>	NT		1 funn	
Brunsvart jordtunge	<i>Geoglossum umbratile</i>			x	x
Skjør vokssopp	<i>Hygrocybe ceracea</i>			x	
Gul vokssopp	<i>Hygrocybe chlophana</i>		x	x	
Mønjevokssopp	<i>Hygrocybe coccinea</i>		x		

Norsk namn	Vitskapeleg namn	Raudliste-status	Værholmane	St. Kvalsteinen	L. Kvalsteinen
Kjeglevokssopp	<i>Hygrocybe conica</i>		x	x	
Limvokssopp	<i>Hygrocybe glutinipes</i>		x		
Raudnande lutvokssopp	<i>Hygrocybe ingrata</i>	VU	1 funn		
Grå vokssopp	<i>Hygrocybe irrigata</i>		x		
Seig vokssopp	<i>Hygrocybe laeta</i>		x	x	
Liten mønjevokssopp	<i>Hygrocybe miniata</i>		x		
Sauevokssopp	<i>Hygrocybe ovina</i>	VU	1 funn		
Engvokssopp	<i>Hygrocybe pratensis</i>			x	
Grøn vokssopp	<i>Hygrocybe psittasina</i>		x		
Raudskivevokssopp	<i>Hygrocybe quieta</i>	NT	1 funn		
Honningvokssopp	<i>Hygrocybe reidii</i>		x		
Raud honningvokssopp	<i>Hygrocybe splendidissima</i>	VU	1 funn		
Elfenbenshette	<i>Mycena flavoalba</i>		x		
Vranglodnetunge	<i>Trichoglossum walteri</i>	VU		2-3 funn	

Værholmane var den beste lokaliteten for beitemarksopp i reservatet, og her vart også den kravfulle og sårbare sauevokssoppen funne.
Foto: Bjørn Harald Larsen.

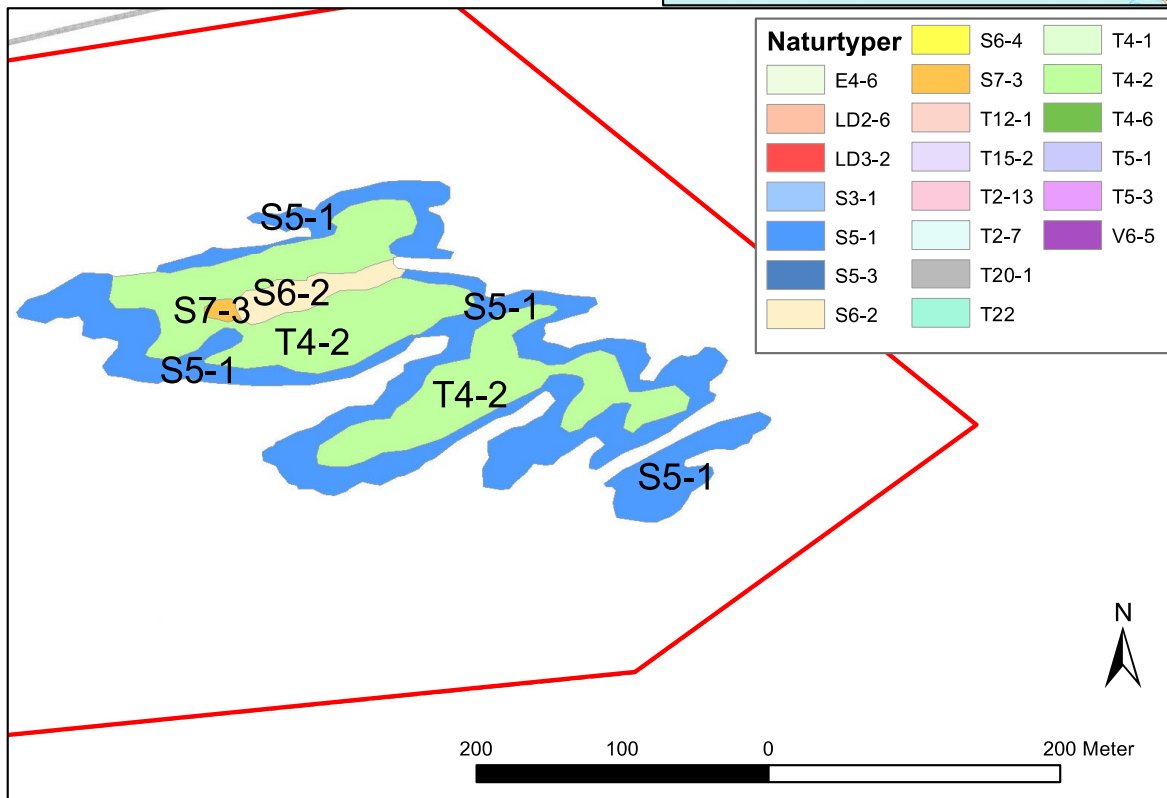

Naturtyper i Norge (NiN): Hovedtyper/grunntyper kartlagt i Kvalsteinane naturreservat
 Hovedtypegrupper: S = Fjæresonesystemer, T = Fastmarkssystemer, LD = Landskapsdel

LD2 Innsjø LD2-6 Kalkfattig humussjø LD3 Fjæresonesjø LD3-2 Littoralbasseng	S3 Driftvoll S3-1 Høgurt-driftvoll S5 Strandberg S5-1 Øvre strandberg S5-3 Nedre strandberg S6 Stein-, grus- og sandstrand S6-2 Sand-forstrand S6-4 Stein-forstrand S7 Strandeng og strandsump S7-3 Øvre salteng S7-8 Nedre salteng	T3 Kulturmarkseng T4-1 Kulturmarksrye T4-2 Svak lågurt-kulturmarkseng T4-6 Svak lågurt-kulturmarksfukteng T12 Kystnær grus- og steinmark T12-1 Naken grus- og steinmark T15 Fuglefjell-eng T15-2 Lågurt-fuglefjell-eng T20 Nakent berg T20-1 Kalkfattig knaus T22 Blokkmark
--	---	--

Kvalsteinane naturreservat

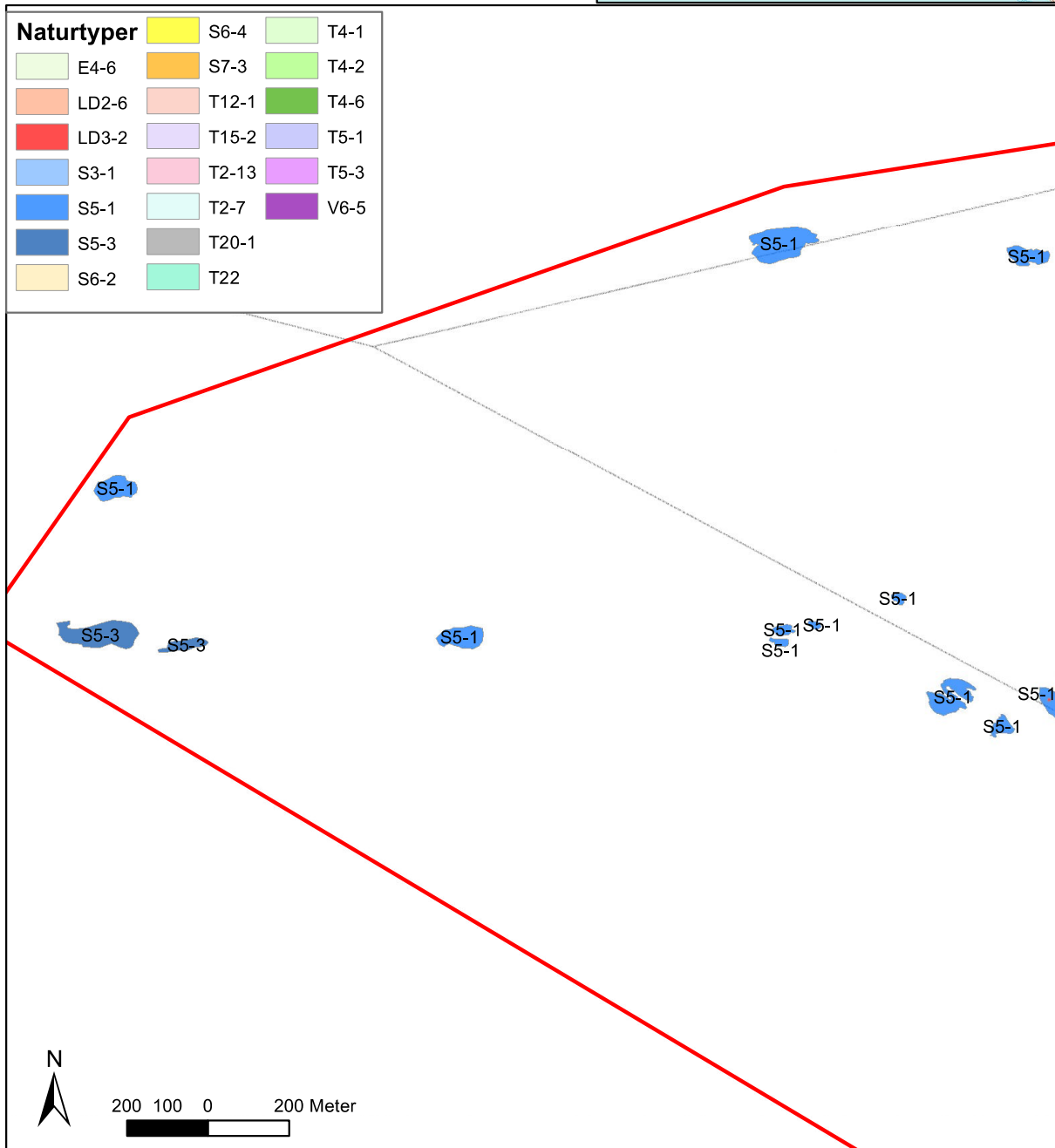
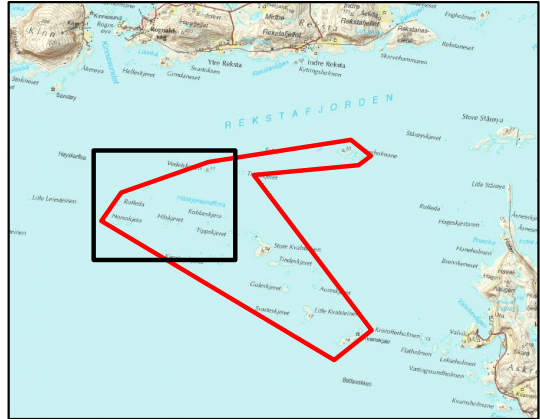
Naturtyper etter NiN (hovedtyper)

Figur 2. Areal av ulike naturtyper etter NiN-systemet på Værholmane. (sjå forklaring på NiN-kategoriane i tabellen øvst på denne sida)

Kvalsteinane naturreservat

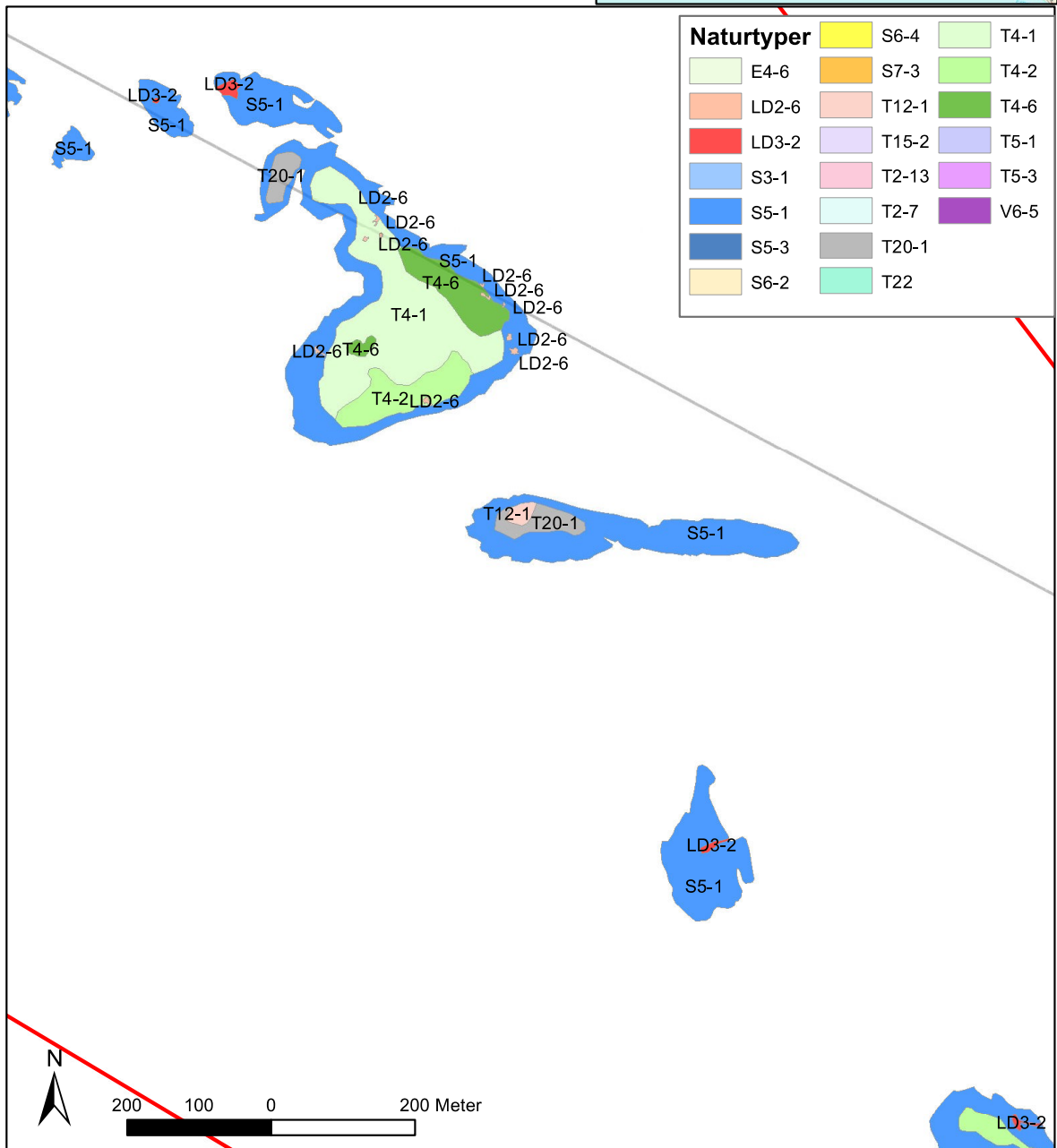
Naturtyper etter NiN (hovedtyper)

Figur 3. Areal av ulike naturtyper etter NiN-systemet i den nordvestlege delen av Kvalsteinane naturreservat (Nonsskjera/Vedelskytten). (sjå forklaring på NiN-kategoriene i tabellen på side 12)

Kvalsteinane naturreservat

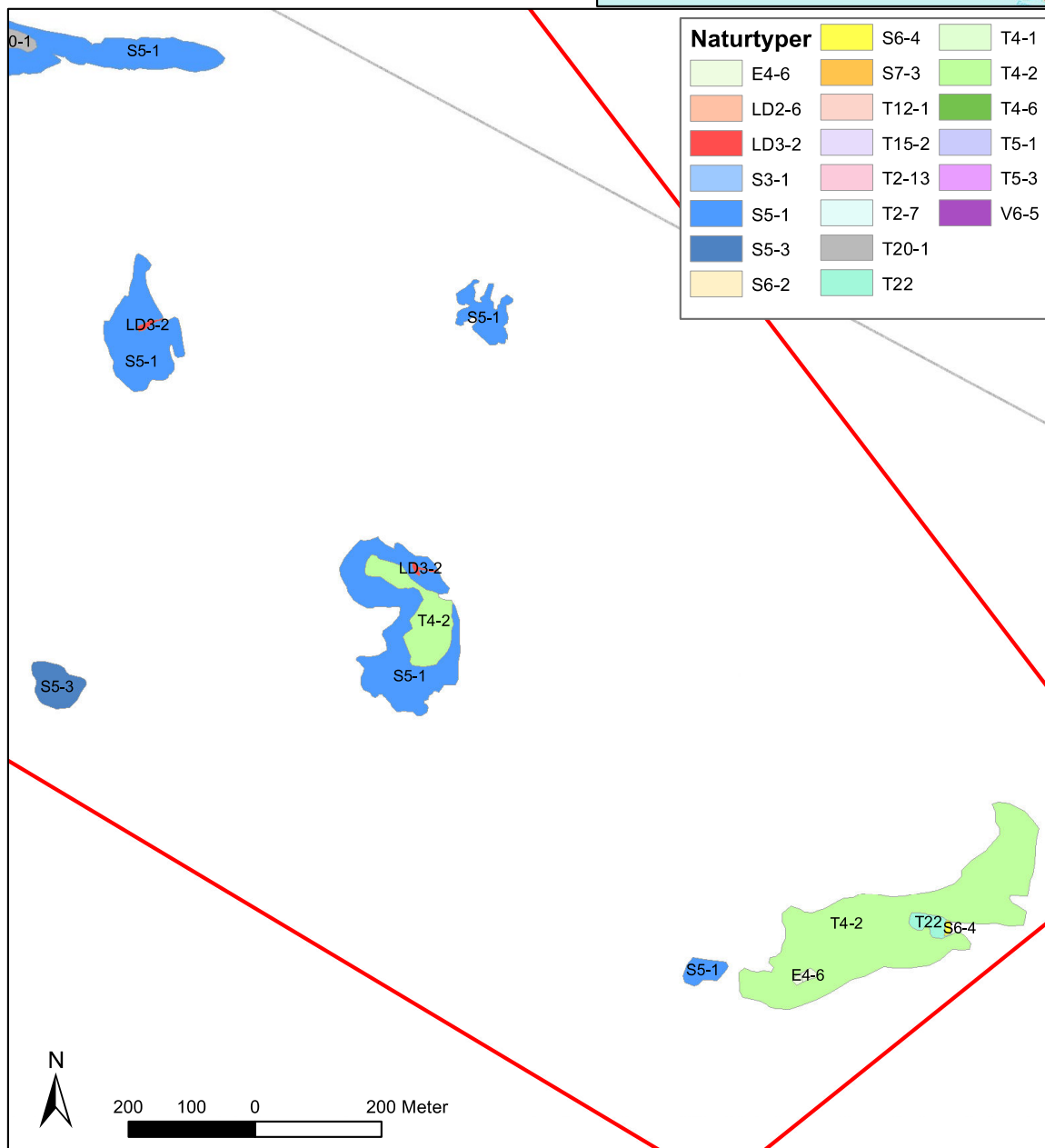
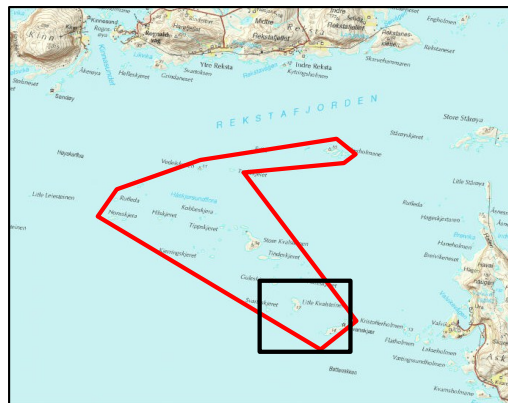
Naturtyper etter NiN (hovedtyper)

Figur 4. Areal av ulike naturtyper etter NiN-systemet i den sentrale delen av Kvalsteinane naturreservat (Store Kvalsteinen/Tindeskjeret/Guleskjeret). (sjå forklaring på NiN-kategoriene i tabellen på side 12)

Kvalsteinane naturreservat

Naturtyper etter NiN (hovedtyper)

Figur 5. Areal av ulike naturtyper etter NiN-systemet i den sørlige delen av Kvalsteinane naturreservat (Little Kvalsteinen/Kvannskjeret). (sjå forklaring på NiN-kategoriene i tabellen på side 12)

3.3 Tilstandsvurdering

Då registreringane i samband med verneplanen for sjøfugl vart utført tidleg på 1980-talet hadde Kvalsteinane naturreservat middels store bestander av hekkande stormåsar (10-85 par sildemåsar, 40-80 par gråmåse og 25-35 par svartbak) og ternar (50-180 par raudnebbterne og 55 par makrellterne i 1984). Kring vernetidspunktet hadde stormåsane auka ytterlegare i tal til 350 par gråmåse, 70 par svartbak og 30 par sildemåse, medan bestandane av ternar hadde gått noko ned. I denne perioden var det også en god bestand av ærfugl (om lag 20-30 par) og tjeld (15 par), samt nokre par med grågås. I 2000 vart det på nytt gjort ei registrering av tilstanden i reservatet (Godø 2000), og denne viste en del endringar i bestandane av dei viktigaste artane. Gråmåsebestanden var den same, medan svartbak hadde auka til 130 par og sildemåse ikkje vart funne hekkande. Det vart derimot fiskemåse med 20 par. Ternar vart ikkje registrert. Bestandane av grågås, ærfugl og tjeld var nokså stabile.

I perioden 2004-2011 har reservatet vorte undersøkt i alle år med unntak av 2006. Desse teljingane viser ein markert tilbakegang i talet på hekkande stormåsar i reservatet. Etter det store samanbrotet i sjøfuglbestandane rundt heile Nordsjøen i 2003/2004 var bestandene på et absolutt minimum med berre eitt påvist hekkande par med gråmåse i 2004. Sidan har bestandene tatt seg noko opp, og i 2010 hekka 20 par gråmåse og 25 par svartbak i reservatet. Sildemåse hekkar berre år om anna, medan bestanden av fiskemåse varierer ein del frå år til år – men på eit lågt nivå (omkring 5 par). Verken raudnebbterne eller makrellterne har vorte funne hekkande i Kvalsteinane naturreservat på 2000-talet.

Bestanden av ærfugl ser også ut til å ha gått attende, sjølv om det ikkje ligg føre sikre tal på hekkebestanden i 1995. Men om ein ser på tal hoer registrerte under sjøfuglteljingane i perioden 1982 til 2011, er det ein klår negativ trend i materialet. Grågås ser ut til å ha halde seg relativt stabilt på 3-5 hekkande par, etter at den fyrst vart funne hekkande i 1995.

I 2007 vart det funne 2 toppskarvveir på Store Kvalsteinen, og dette er fortsatt det einaste hekkefunnet i reservatet. Men arten held til i området kvar sommar, og det er godt mogeleg at den har hekka fleire år. I 2000 vart det også registrert 3 storskarv i reservatet under sjøfuglteljingane, men utan hekkeindikasjon. Nominatrasen av storskarv (*Phalacrocorax carbo* spp. *carbo*) har utvida hekkeområdet sitt mot sør dei siste åra, og hekkar no sør til Romsdalskysten. Kvalsteinane vil vere eit godt egna hekkeområde dersom bestanden fortset å spreie seg mot sør.

Tjuvjo hekka med 1-2 par i området på 1980-talet, men som i dei fleste andre sjøfuglreservata i Sogn og Fjordane har arten forsvunne i løpet av 1990- eller 2000-talet. Av vadefuglar hekkar tjeld med nærare 10 par no, medan 20 par hekka for kring 10 år sidan. Bestanden varierer frå år til år, utan at det er nokon tydeleg trend på 2000-talet. Kvalsteinane var eit viktig hekkeområde for steinvendar på 1980-talet, men arten er ikkje registrert sidan 1984. Sandlo vart funne hekkande i 1995, medan strandsnipe hekka med 1-2 par i 2000. Dette er dei einaste registreringane som ligg føre av desse artane i reservatet.

Store og Litle Kvalsteinen, Kvannskjeret og Værholmene beitast framleis av sau, og kulturmarksengene her er difor i god hevd og dels hardt nedbeita (særleg på Litle Kvalsteinen). På Kvannskjeret er det berre eitt år sidan det gjekk sau og det er ikkje tydelege teikn på attgroing. Utviklinga i karplantefloraen og soppfungaen er det ikkje mogleg å seie noko konkret om, då registreringane i 2011 var den fyrste systematiske kartlegginga i reservatet.

Tabell 1. Tal hekkande par (=reir/ungekull) for dei viktigaste artane i Kvalsteinane naturreservat i perioden 1994-2010. Talet på individ (ind.) er vist dersom det ikkje er gitt noko overslag over hekkebestand. Teljingane er hovudsakeleg gjort i første del av juni eller siste del av mai (2009). Teljingane i 2011 er førebels ikkje publisert. Raudlistestatus er vist etter artsnamnet.

Art	1978	1982	1983	1984	1995	2000	2004	2005	2007	2008	2009	2010
Grågås					4	5-10	10 ind.	3-5	4	1	15 ind.	7 ind.
Ærfugl	7 reir/par	20 hoer	18 hoer	34 ind., min 4 hoer		30 hoer	14 ind.	7 hoer	6 hoer (3-5 par)	1 (1 par)	2 hoer (2 par)	5 hoer
Toppskarv				22 ind.		50 ind.	1 ind.	7 ind.	2	13 ind.	1 ind.	7 ind.
Storskarv						3 ind.						
Tjeld		6	7	17	15	20	35 ind.	21 ind.	10	6	6	9
Vipe NT										1 ind.		
Sandlo					1							
Småspove												
Strandsnipe NT						1-2						
Steinvendar		4	1	9								
Tjuvjo NT		1		2								
Fiskemåse NT		5		37		20	2 ind.	12 ind.	5	1	5 ind.	5
Sildemåse	8-10	85	45	12	50		3 ind.	3 ind.	1 ind.	1		
Gråmåse		60	80	41	350	350	1	3	30	15	6 ind.	20
Svartbak	10	36	27		70	130	150 ind.	10	70	20	20	25
Makrellterne VU				55								
Raudnebbterne		60	50	180								
Terne ub.	25*				40-50*							
Teist VU	6 ind.	2		12 ind.		12 ind.		1 ind.	4	2	6	3

* Flest makrellterner

3.4 Trugsmål

Det har vore fleire episodar med ulovleg ilandstiging i verneområdet (Larsen 2008), særleg på Store Kvalsteinen. Ferdsel i hekketida fører med seg uroing av dei hekkande fuglane og kan gjere sitt til at hekkinga blir avbrote det aktuelle året.

Attgroing med busker og tre er ikkje eit problem for sjøfuglbestandane i Kvalsteinane naturreservat, slik det kan vere lenger inn på kysten og i fjordstroka i fylket. Lyngbrenning har vorte utført med jamne mellomrom på dei større øyane, og dette saman med sauebeitinga gjer at det er lite lyng på desse.

3.5 Bevaringsmål

Direktoratet for naturforvaltning har utvikla eit system for å overvake tilstanden i verneområda. Ved hjelp av konkrete "bevaringsmål" skal det målast om tilstanden i verneområda er slik vi ønskjer han skal vere. For sjøfuglreservata vil utviklinga i talet på hekkande fugl over tid vere eit mål for tilstanden. Dette kan dokumenterast gjennom systematiske teljingar og overvaking. I tillegg er det aktuelt å setje bevaringsmål for kulturmarkseng og raudlista beitemarksopp i dette verneområdet. Førekomsten av kulturmarkseng kan oppretthaldast gjennom tradisjonell nytting av dei større øyane til beiting, eventuelt i kombinasjon med brenning der det er naudsynt for å halde lyngen låg. Dette vil også verke positivt inn på hekkebestandane av sjøfugl. Ei attgroing av desse opne naturtypene vil gjere øyane mindre eigna for sjøfuglhekking generelt. Bruken av områda til beiting har gitt opphav til førekomstar av beitemarksopp som også er ein svært viktig kvalitet i verneområdet.

Makrellterne (VU) hekka i Kvalsteinane naturreservat på 1980-talet, då grunnlagsregistreringane for vernet vart utført, og det er difor naturleg å sette bevaringsmål for arten – sjølv om det ikkje er registrert makrellterne i området på 2000-talet.

Bevaringsmåla for sjøfugl bør i hovudsak relatere seg til bestandnivåa i vernegrnlaget, dvs. dei førekomstane som var årsaken til at området vart fremja som verneobjekt. Seinare bestandsutvikling i dei fleste sjøfuglreservata har vore negativ for dei fleste artane, men

bestandsnivået tidleg på 1980-talet, som danna grunnlaget for verneplan for sjøfugl i fylket, viser uansett det potensialet området har for sjøfuglhekking. I tillegg kan det vere naturleg å ha eit auge til bestandsnivået i andre periodar, men berre i den grad dette ikkje er sterkt påverka av menneskeskapte miljøfaktorar, som t.d. særleg høg minkpredasjon på enkelte artar (m.a. teist og ternar) rundt 1990, stor tilgang på næring frå avfallsplassar og fiskemottak (gjeld særleg måsar på 1980- og 1990-talet), eller næringsmangel i dei seinare åra. I sum skal bevaringsmåla for sjøfugl vise området sitt potensial for hekking av sjøfugl med "normalt" predasjonstrykk og "normal" næringstilgang.

Med dette som utgangspunkt brukar vi eit vekta snitt (bestand i vernegrundlaget, vekta mot bestandstal i andre periodar, korrigert for unaturleg høge eller låge bestandar forårsaka av menneskeskapte miljøfaktorar) for å angi kva nivå vi ønskjer at hekkebestandane minst skal vere på (sjå tabell 2). Særleg ternene hadde langt høgare bestandstal i 1982-84 enn i 1995 og seinare, og mykje av tilbakegangen frå 1980-talet til 1990-talet kan truleg relaterast til predasjon frå mink på egg og ungar. Den vidare bestandsnedgangen utover på 2000-talet har meir med sviktande næringstilgang å gjere. Som bevaringsmåla for terneartane er difor valt eit bestandstal nært opptil bestanden i 1982-84, då dette viser potensialet Kvalsteinane naturreservat har for hekking av desse artane om bestanden av mink haldast nede og næringssituasjonen i Norskehavet er stabilt god. Det er ikkje registrert hekkande ternar i området sidan 1995. Stormåsane hadde særleg store bestander på 1980-talet, og for Kvalsteinane sin del varte desse høge bestandstala fram til 2000 for svartbak og gråmåse, medan sildemåsen hadde ein høg bestand fram til 1995. For stormåsane er bevaringsmåla sett på bakgrunn av gjennomsnittet for perioden 1982-1995 og korrigert for det som kan vere ein kunstig høg bestand på grunn av stor næringstilgang frå avfallsplassar, fiskebåtar og fiskemottak i denne perioden.

Steinvendar har gått kraftig attende frå 1980-talet i mange sjøfuglreservat både i Sogn og Fjordane og lenger nordover langs kysten. Kvalsteinane var eit av dei beste områda for arten på 1980-talet i fylket, men er no borte også herfrå. Det er eit mål å ha ein levedyktig bestand av steinvendar i Sogn og Fjordane, og difor er det sett bevaringsmål for arten i Kvalsteinane naturreservat. Det er usikkert kva årsaker som ligg bak tilbakegangen av arten i regionen. Sandlo er gitt bevaringsmål ut frå noko av den same tankegangen. Tjeld er også teke med, sjølv om den heller ikkje er ein typisk sjøfugl. Arten er likevel ein vanleg og karakteristisk representant for vadefuglane i dei aller fleste sjøfuglreservata langs kysten.

For å nå bevaringsmålet for tal hekkande artar og par, er det avgjerande at fuglane ikkje blir uroa i hekketida.

Bevaringsmål (definerer kva tilstand det er ønskeleg at ein naturkvalitet skal ha):

- Talet på artar og par som hekkar i reservatet skal vere på omlag same nivå som i perioden rundt vernetidspunktet, dvs. 5 par grågås, 15 par ærfugl, 15 par tjeld, 5 par steinvendar, 20 par fiskemåse, 20 par sildemåse, 150 par gråmåse, 75 par svartbak, 25 par makrellterne, 50 par raudnebbterne og 5 par teist. For toppskarv og sandlo er bevaringsmålet at det skal vere årviss hekking, utan at det er grunnlag for å spesifisere talet på par.
- Holmane skal vere tilgjengelege og eigna for hekking for dei nemnde artane, dvs. at området skal vere utan busker og at lyngen skal haldast under 40 cm høg.
- Fuglane skal ikkje bli unødig uroa av ferdsel i hekketida.

Tabell 2. Grunnlagsdata for å vurdere nivået for bevaringsmåla for sjøfugl i Kvalsteinane naturreservat.

Art	1982-84	1995	2000	2004-2011	Bevaringsmål
Grågås		4 par	5-10 par	1-5 par	5 par
Ærfugl	10-20 par	?	20 par	1-5 par	15 par
Toppskarv				0-2 par	Hekking
Tjeld	6-17 par	15 par	20 par	6-10 par	15 par
Sandlo		1 par			Hekking
Steinvendar	1-9 par				5 par
Fiskemåse	5-37 par		20 par	1-5 par	20 par
Sildemåse	10-85 par	50 par		0-1 par	20 par
Gråmåse	40-80 par	350 par	350 par	0-30 par	150 par
Svartbak	10-36 par	70 par	130 par	0-70 par	75 par
Makrellterne	0-55 par	25-30 par*			25 par
Raudnebbterne	10-180 par	15-20 par*			50 par
Teist	2-6 par		5-6 par	2-6 par	5 par

* 40-50 ternepar totalt, flest makrellterner, i 1995

Gråmåke var talrik i reservatet på 1990-talet og litt ut på 2000-talet, og bestanden er no i svak auke etter at samanbrotet i 2004. Bevaringsmålet for denne arten er at reservatet skal ha ein hekkebestand på om lag 150 par.

Foto: Bjørn Harald Larsen.

Når det gjeld naturtypene kulturmarkseng og kystlynghei finst det ingen dokumentasjon på førekomsten då området vart føreslege verna. Truleg var det større areal med kulturmarkseng i aktiv bruk på denne tida, medan arealet av kystlynghei truleg var om lag det same. Men viktigare enn arealmål for desse naturtypene er tilstandsmål. Bevaringsmåla må knytast opp mot bruk av dei større øyane til beite, og helst i kombinasjon med brenning tidleg på ettervinter/tidleg vår på Værholmane og Store Kvalsteinen med jamne mellomrom (truleg

rekker det med kvart 10-15 år). Sau på beite i hekketida er likevel ikkje problemfritt når det gjeld hekkande sjøfugl. Særleg er Store Kvalsteinen stadvis bratt, slik at eventuelle beitedyr kan føre til trakkskader i reir som gjerne er å finne på dei same stadene som det er naturleg for sau å beite i.

Tilstanden for både bestandane av hekkande sjøfugl og førekomst av naturtypar og sopp blir vurdert i forhold til bevaringsmåla, og ikkje i forhold til situasjonen på vernetidspunktet. Grunngevinga for dette er tilsvarande som for fastsetjinga av bevaringsmåla.

Tabell 3. Bevaringsmål for friluftsliv, sjøfugl og naturtypar og flora/funga i Kvalsteinane naturreservat. Hevdintensitet HI = 3: Langvarig ekstensiv, grunnleggjande hevd (kulturmark), bruksintensitet BI = 3: Ekstensiv aktuell bruk, dvs. i bruk som beite eller slått og ryddast om naudsynt regelmessig for busker/tre.

Tilstandsvariablar	Bevaringsmål	Overvakingsmetode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Friluftsliv				
Ferdsl Status: Ulovleg ilandstiging registrert år om anna	Ulovleg ilandstiging skal ikkje skje i reservatet	Årleg registrering gjennom oppsyn i verneområdet	<u>God:</u> Det blir ikkje registrert brot på ilandstigingsforbodet i reservatet <u>Middels:</u> Det blir registrert brot på ilandstigingsforbodet år om anna <u>Dårlig:</u> Det blir årleg registrert brot på ilandstigingsforbodet	1. Oppsetting av informasjonsskilt ved hytta på Store Kvalsteinen 2. Styrking av oppsyn, informasjon og haldningsskapande arbeid 3. Melding og etterforsking av brot på landstigingsforbodet.
Eggsanking Status: Eggsanking føregår på Store Kvalsteinen og kanskje også på andre øyar, truleg kvart år	Eggsanking skal ikkje skje i reservatet	Årleg registrering gjennom oppsyn i verneområdet	<u>God:</u> Det blir ikkje registrert brot på forbodet mot eggsanking i reservatet <u>Middels:</u> Det blir registrert brot på forbodet mot eggsanking år om anna <u>Dårlig:</u> Det blir årleg registrert brot på forbodet mot eggsanking	1. Oppsetting av informasjonsskilt i småbåthamner 2. Styrking av oppsyn, informasjon og haldningsskapande arbeid 3. Melding og etterforsking av brot på forbodet mot eggsanking
Sjøfugl				
Ærfugl Status: Opptil 5 hekkande par dei siste åra, høgare bestand ved vernetidspunktet	Naturreservatet skal ha ein hekkebestand på minst 15 par	Årlege registreringer gjennom dei faste sjøfuglteljingane i fylket	<u>God:</u> Hekkebestanden er lik eller høgare enn bevaringsmålet <u>Middels:</u> Hekkebestanden ikkje reduert med meir enn 25 % i høve til bevaringsmålet <u>Dårleg:</u> Hekkebestanden reduert med meir enn 25 % i høve til bevaringsmålet	1. Styrka oppsyn og informasjon for å unngå ulovleg ilandstiging i hekketida

Tilstandsvariablar	Bevaringsmål	Overvakingsmetode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
<p>Toppskarv</p> <p>Status: Hekka på Store Kvalsteinen i 2007</p>	<p>Naturreservatet skal ha hekkande toppskarv</p>	<p>Årlege registreringer gjennom dei faste sjøfuglteljingane i fylket</p>	<p><u>God:</u> Det finst hekkande toppskarv i reservatet, som følgjer same utvikling som i andre delar av fylket</p> <p><u>Middels:</u> Toppskarv blir registrert i hekketida med mistanke om hekking</p> <p><u>Dårleg:</u> Det blir ikkje registrert hekking eller mistanke om hekking av arten</p>	<p>1. Styrka oppsyn og informasjon for å unngå ulovleg ilandstiging i hekketida, særleg på Store Kvalsteinen</p>
<p>Tjeld</p> <p>Status: 6-10 hekkande par dei siste åra, omlag halvparten av bestanden på 1980-talet og i 1995</p>	<p>Naturreservatet skal ha ein hekkebestand på 15 par</p>	<p>Årlege registreringer gjennom dei faste sjøfuglteljingane i fylket</p>	<p><u>God:</u> Hekkebestanden er lik eller høgare enn bevaringsmålet</p> <p><u>Middels:</u> Hekkebestanden ikkje redusert med meir enn 25 % av bevaringsmålet</p> <p><u>Dårleg:</u> Hekkebestanden redusert med meir enn 25 % av bevaringsmålet</p>	<p>1. Styrka oppsyn og informasjon for å unngå ulovleg ilandstiging i hekketida</p>
<p>Steinvendar</p> <p>Status: Opptil 9 par hekka tidleg på 1980-talet, ikkje registrert etter 1984</p>	<p>Naturreservatet skal ha ein hekkebestand på 5 par</p>	<p>Årlege registreringer gjennom dei faste sjøfuglteljingane i fylket</p>	<p><u>God:</u> Hekkebestanden er lik eller høgare enn bevaringsmålet</p> <p><u>Middels:</u> Hekkebestanden ikkje redusert med meir enn 25 % av bevaringsmålet</p> <p><u>Dårleg:</u> Hekkebestanden redusert med meir enn 25 % av bevaringsmålet</p>	<p>1. Styrka oppsyn og informasjon for å unngå ulovleg ilandstiging i hekketida</p>

Tilstandsvariablar	Bevaringsmål	Overvakingsmetode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Sandlo Status: Eit par hekka på Kvannskjeret i 1995	Naturreservatet skal ha årleg hekking av sandlo	Årlege registreringer gjennom dei faste sjøfuglteljingane i fylket	<u>God:</u> Det hekkar eit eller fleire par med sandlo i reservatet <u>Middels:</u> Det hekkar eit par sandlo i reservatet <u>Dårleg:</u> Det blir ikkje registrert hekking eller mistanke om hekking av arten	1. Styrka oppsyn og informasjon for å unngå ulovleg ilandstiging i hekketida
Fiskemåse Status: 1-5 hekkande par dei siste åra, om lag 10-40 par på 1980-talet	Naturreservatet skal ha ein hekkebestand på 20 par	Årlege registreringer gjennom dei faste sjøfuglteljingane i fylket	<u>God:</u> Hekkebestanden er lik eller høgare enn bevaringsmålet <u>Middels:</u> Hekkebestanden ikkje redusert med meir enn 25 % av bevaringsmålet <u>Dårleg:</u> Hekkebestanden redusert med meir enn 25 % av bevaringsmålet	1. Brenning av lyng med jamne mellomrom (5-10 år) på Værholmane og Store Kvalsteinen 2. Styrka oppsyn og informasjon for å unngå ulovleg ilandstiging i hekketida
Sildemåse Status: Hekking år om anna no, 10-85 par på 1980-talet	Naturreservatet skal ha ein bestand på minst 10 hekkande par	Årlege registreringer gjennom dei faste sjøfuglteljingane i fylket	<u>God:</u> Det blir registrert hekking av sildemåse i reservatet <u>Middels:</u> Sildemåse blir registrert i hekketida med mistanke om hekking <u>Dårlig:</u> Verken hekking eller mistanke om hekking av arten blir registrert	1. Brenning av lyng med jamne mellomrom (5-10 år) på Værholmane og Store Kvalsteinen 2. Styrka oppsyn og informasjon for å unngå ulovleg ilandstiging i hekketida
Gråmåse Status: 0-30 hekkande par dei siste åra, 40-80 par på 1980-talet og	Naturreservatet skal ha ein hekkebestand på minst 150 par	Årlege registreringer gjennom dei faste sjøfuglteljingane i	<u>God:</u> Hekkebestanden er lik eller høgare enn bevaringsmålet <u>Middels:</u> Hekkebestanden ikkje redusert med meir enn 25 % av	1. Brenning av lyng med jamne mellomrom (5-10 år) på Værholmane og Store Kvalsteinen 2. Styrka oppsyn og informasjon for

Tilstandsvariablar	Bevaringsmål	Overvakingsmetode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
350 par i 1995 og 2000		fylket	bevaringsmålet <u>Dårleg:</u> Hekkebestanden redusert med meir enn 25 % av bevaringsmålet	å unngå ulovleg ilandstiging i hekketida
Svartbak Status: 10-70 hekkande par dei siste åra, litt meir enn på 1980-talet, men likt med 1995 og mindre enn i 2000	Naturreservatet skal ha ein hekkebestand på minst 75 par	Årlege registreringer gjennom dei faste sjøfuglteljingane i fylket	<u>God:</u> Hekkebestanden er lik eller høgare enn bevaringsmålet <u>Middels:</u> Hekkebestanden ikkje redusert med meir enn 25 % av bevaringsmålet <u>Dårleg:</u> Hekkebestanden redusert med meir enn 25 % av bevaringsmålet	1. Brenning av lyng med jamne mellomrom (5-10 år) på Værholmane og Store Kvalsteinen 2. Styrka oppsyn og informasjon for å unngå ulovleg ilandstiging i hekketida
Makrellterne Status: Ikkje påvist hekkande på 2000-talet, opptil 55 par på 1980-talet	Naturreservatet skal ha ein hekkebestand på minst 25 par	Årlege registreringer gjennom dei faste sjøfuglteljingane i fylket	<u>God:</u> Hekkebestanden er lik eller høgare enn bevaringsmålet <u>Middels:</u> Hekkebestanden ikkje redusert med meir enn 25 % av bevaringsmålet <u>Dårleg:</u> Hekkebestanden redusert med meir enn 25 % av bevaringsmålet	1. Brenning av lyng med jamne mellomrom (5-10 år) på Værholmane og Store Kvalsteinen 2. Styrka oppsyn og informasjon for å unngå ulovleg ilandstiging i hekketida 3. Bekjemping av mink i reservatet
Raudnebbterne Status: Ikkje påvist hekkande på 2000-talet, opptil 180 par på 1980-talet	Naturreservatet skal ha ein hekkebestand på minst 50 par	Årlege registreringer gjennom dei faste sjøfuglteljingane i fylket	<u>God:</u> Hekkebestanden er lik eller høgare enn bevaringsmålet <u>Middels:</u> Hekkebestanden ikkje redusert med meir enn 25 % av bevaringsmålet <u>Dårleg:</u> Hekkebestanden redusert med meir enn 25 % av	1. Brenning av lyng med jamne mellomrom (5-10 år) på Værholmane og Store Kvalsteinen 2. Styrka oppsyn og informasjon for å unngå ulovleg ilandstiging i hekketida

Tilstandsvariablar	Bevaringsmål	Overvakingsmetode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
			bevaringsmålet	3. Bekjemping av mink i reservatet
Teist Status: 2-6 hekkande par dei siste år, om lag det same på 1980-talet	Naturrestatet skal ha ein hekkebestand på minst 5 par	Årlege registreringer gjennom dei faste sjøfuglteljingane i fylket	<u>God</u> : Hekkebestanden er lik eller høgare enn bevaringsmålet <u>Middels</u> : Hekkebestanden ikkje redusert med meir enn 25 % av bevaringsmålet <u>Dårleg</u> : Hekkebestanden redusert med meir enn 25 % av bevaringsmålet	1. Styrka oppsyn og informasjon for å unngå ulovleg ilandstiging i hekketida 2. Bekjemping av mink i reservatet
Naturtyper og flora/funga				
Kulturmarkseng med hevdintensitet (HI) = 3 og bruksintensitet (BI) = 3 Status: Store og Litle Kvalsteinen og Værholmene har beita kulturmarkseng på dei vegetasjons-kledde delane, medan Kvannskjeret har attgroande kulturmarkseng	Arealet av kulturmarkseng med god hevd skal oppretthaldast på same nivå som i 2011, dvs. tilsvarande det vegetasjonsdekte arealet av Værholmene, Litle Kvalsteinen og ca. 90 % av Store Kvalsteinen	Flybildetolking. Arealoppgåver over talet på sau som blir sleppte på øyane Tilstandssjekk kvart 5. år	<u>God</u> : Arealet av kulturmarkseng i god hevd er på same nivå som i 2011 <u>Middels</u> : Arealet av kulturmarkseng i god hevd er halden innafor - 20 % samanlikna med status i 2011 <u>Dårlig</u> : Arealet av kulturmarkseng i god hevd er redusert pga. lavt dyretal/ manglande beiting med meir enn 20 % sidan 2011	1. Stimulere til bruk av beitedyr på dei øyane i reservatet der dette blir vurdert å vere naudsynt for å halde beitemark i hevd 2. Tilrettelegging for enklare bruk av øyane til beite så langt dette ikkje kan vere til ulempe for hekkande fugl
Kystlynghei med hevdintensitet (HI) = 3 og bruksintensitet (BI) = 3	Arealet av lynghei med tradisjonell hevd (brenning) skal oppretthaldast på same nivå som i	Flybildetolking Oversikt over talet på dispensasjonar til brenning	<u>God</u> : Arealet av kystlynghei med tradisjonell hevd er på same nivå som i 2011 <u>Middels</u> : Arealet av kystlynghei med	1. Dispensasjon til brenning av kystlynghei skal som hovudregel bli gitt, med nærare krav om tidspunkt og tryggleiksomsyn

Tilstandsvariablar	Bevaringsmål	Overvakingsmetode	Tilstandsklasse	Aktuelle tiltak
Status: Mindre delar av Store Kvalsteinen (ca. 10 %) har kystlynghei i aktiv bruk (kulturmarkseng på dei best beita areala). Det har ikkje vorte brent lyng på lang tid. Statusen har truleg ikkje endra seg vesentleg sidan vernetidspunktet	2011, dvs. ca. 10 % av vegetasjonsdekket på Store Kvalsteinen	Tilstandssjekk kvart 5. år	tradisjonell hevd er halden innafor - 20 % samanlikna med status i 2011 <u>Dårlig:</u> Arealet av kystlynghei med tradisjonell hevd er redusert pga. manglande brenning og etterfylgjande beiting med meir enn 20 % sidan 2011	2. Stimulere til bruk av beitedyr på øyer med lynghei i reservatet 3. Trettelegging for enklare bruk av øyane til beite, så langt dette ikkje kan vere til ulempe for hekkande fugl
Beitemarkssopp Status: I 2011 vart det registrert 5 sårbare og 2 nær truga beitemarkssoppar i reservatet	Reservatet skal ha førekomst av minst 7 raudlista beitemarkssopp, deriblant dei sårbare artane sauevokssopp, raudnande lutvokssopp og vranglodnetunge	Tilstandssjekk kvart 5. år	<u>God:</u> Det blir registrert minst 7 raudlista beitemarkssopp i reservatet <u>Middels:</u> Det blir registrert 4-6 raudlista beitemarkssopp i reservatet <u>Dårlig:</u> Det blir registrert færre enn 4 raudlista beitemarkssopp i reservatet	1. Stimulere til bruk av beitedyr på dei øyane i reservatet der dette blir vurdert å vere naudsynt for å sikre førekomst av beitemarkssopp, så langt dette ikkje kan vere til ulempe for hekkande fugl

4 Brukarinteresser i Kvalsteinane naturreservat

Verneforskrifta dannar grunnlag og rammer for kva tiltak og aktivitetar som er tillate i Kvalsteinane naturreservat. I dette kapitlet vil verneforskrifta bli knytt mot ulike brukarinteresser. Heile verneforskrifta ligg som vedlegg I.

Det er særleg nokre delar av verneforskrifta som gir føringar for forvaltinga og bruken. Forbodsreglane står lista i punkt IV:

- 1. All vegetasjon i vatn og på land er verna mot alle former for skade og øydelegging. Nye planteartar må ikkje innførast.*
- 2. Dyre- og fuglelivet, herunder reirplassar og hiområde er verna mot skade og øydelegging. Bruk av skytevåpen er forbode. Hundar skal haldast i band. Utsettjing av vilt er forbode.*
- 3. Det må ikkje setjast i verk tiltak som kan endre dei naturlege tilhøva, som t.d. oppføring av bygningar, brygger, anlegg og faste innretningar, havbruksanlegg, opplag av båtar o.l., framføring av nye luftleidningar, jordkablar og kloakkleidningar, bygging av vegar, drenering og anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse over eller under havflata, tømning av avfall, ny utføring av kloakk eller andre konsentrerte ureiningstilførsler og bruk av kjemiske middel. Oppstillinga er ikkje fullstendig.*
- 4. I tida frå og med 1. april til og med 31. juli er det i reservatet forbod mot ilandstiging og ferdsel på alt landareal, inkludert øyar, holmar og skjer, og i ei sone ut til omlag 10 meter frå land. Båtcamping og sportsdykking i 10 m sona, camping, teltslåing og oppsetjing av kamuflasjeinnretningar for fotografering er forbode.*
- 5. Lågtflyging under 300 m er forbode.*

I punkt V av verneforskrifta er det lista opp unntak frå forbodsreglane. I punkt VI går det fram kva aktivitetar og tiltak forvaltingsstyresmakta kan gi løyve til etter søknad. Forvaltingsstyresmakta (Fylkesmannen) kan dessutan gjere unntak etter reglane i naturmangfaldlova § 48 (sjå vedlegg I).

Dei mest aktuelle brukarinteresser er omtalte nedanfor, med tilvising til kva delar av verneforskrifta som opnar for eller avgrensar aktuelle tiltak og aktivitetar.

4.1 Beiting og brenning

Beiting og brenning kan gi betre hekkeforhold for sjøfugl, ved at vegetasjonen blir halden nede. I dag er det ei utfordring i mange av sjøfuglreservata at den tradisjonelle beitebruken har teke slutt, slik at attgroinga har vorte eit trugsmål mot verneføremålet. I slike område er det ønskeleg at den tradisjonelle bruken av sjøfuglreservata, med beiting og brenning, blir

teke opp att. For Kvalsteinane naturreservat, som ligg ytst i skjergarden med harde vêrtilhøve, er ikkje attgroing med buskar og kratt eit problem, slik det er i mange sjøfuglreservat inne i fjordane.

Beiting

I verneforskrifta punkt V, 3 er det sagt at vernet ikkje er til hinder for "*Tradisjonelt sauebeite, og naudsynt ferdsel i samband med tilsyn av beitedyr, gjødsling av beite og vedlikehald av eksisterande gjerde m.v.*" Det er såleis opna for å ha sau på beite i reservatet og for naudsynt ferdsel og vedlikehaldsarbeid knytt til dette, også i hekketida. Ved slik ferdsel og arbeid i reservatet bør det leggast vekt på å gjere uroing av hekkande fuglar så kortvarig som mogleg.

Gjennom forskrifta er det ikkje direkte heimel til å ha andre dyr enn sau på beite. Dette fordi andre typar beitedyr vart sett på som lite aktuelt då vernet vart gjennomført. Dersom det likevel skulle vere ønskje om å setje ut andre dyr på beite, må dette søkast om. Fylkesmannen har så langt lite erfaring med andre dyr enn sau i sjøfuglreservata, men vi vil vurdere å gi løyve for andre artar i eitt år av gongen til ein får grunnlag for å vurdere om dyra kan ha negativ innverknad på hekkinga i området. Beiting utanom hekketida vil det truleg vere kurant å få løyve til, særleg på dei største øyane/holmane som er så store og av ein slik type at vi kan sjå bort frå problem knytt til nedbeiting og erosjon.

Dersom det er aktuelt å la sau beite vinterstid, må det søkjast Mattilsynet om dispensasjon for dette. Det er då vanleg at det blir stilt vilkår om skjul for sauene, jf. "Forskrift om velferd for småfe" §§ 17 og 18. Oppføring av ein slik konstruksjon for å gi skjul/ly til dyr på vinterbeite er søknadspliktig etter verneforskrifta. Eit eventuelt skjul må plasserast mest mogleg skjerma sett frå sjøen og utformast slik at det går mest mogleg i eitt med terrenget/omgjevnadene. Det bør konstruerast slik at det ikkje verkar forlokkande som opphaldsplass for folk og fører til ilandstiging og ferdsel i tida med ferdselsforbod.

Little Kvalsteinen beitast hardt av utgangarsau, og dette gjer at vegetasjonen her er kortvaksen og dominert av grasarter og låge urter. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Brenning

Vi kjenner ikkje til om det har vore vanleg med gras- eller lyngbrenning på desse øyane, men det er svært sannsynleg at brenning og etterfylgjande beiting vart praktisert for nokre generasjonar sidan. På Værholmane vart det sist i 2007 gitt dispensasjon til å brenne lyng. Det er ikkje direkte opning i verneforskrifta for lyng- og grasbrenning, slik det er for tradisjonelt beite. Når brenning (og anna fjerning av vegetasjon) krev særskilt løyve frå forvaltingsstyresmakta, er det ikkje for å hindre skjøtsel, men for å sikre at tiltaka blir gjort på ein måte som fremjar verneføremålet.

Brenning, som i utgangspunktet er eit viktig element i skjøtsel av lyngheilandskapet, kan t.d. verke negativt dersom det blir gjort til feil tid, slik at ein brenn vekk frø og humuslaget. Brenning bør difor skje i perioden januar til midten av mars. Det må anten vere frost/tele i bakken eller vått.

Nyare erfaringar har vist at oppfølging etter brenning kan vere viktig for å unngå uheldige bieffektar som at det veks opp einstape. Det bør i utgangspunktet ikkje gjennomførast lyngbrenning der det veks einstape, utan at ein har metodar for å fjerne eventuell einstape som veks opp etterpå. Einstape vart ikkje registrert under synfaringa i september 2011, og det er difor lite sannsynleg at dette blir eit problem i Kvalsteinane naturreservat.

4.2 Friluftsliv og ferdsel

Sjøfuglane treng ro i hekkesesongen for å kunne lykkast med å bringe nye generasjonar av sjøfugl på vengene. Det er difor lagt inn forbod mot ilandstiging i vernereglane. I dei aller fleste sjøfuglreservata i fylket er det også forbod mot ferdsel og friluftaktivitetar nærare enn 50 meter frå land, men i Kvalsteinane og ti andre reservat er denne sona redusert til ei 10-metersone. Dette vart gjort av omsyn til friluftinteressar og grunneigarane sin tradisjonelle bruk av områda. Verneforskrifta for Kvalsteinane, punkt IV, 4 seier at ” *I tida frå og med 1. april til og med 31. juli er det i reservatet forbod mot ilandstiging og ferdsel på alt landareal, inkludert øyar, holmar og skjer, og i ei sone ut til omlag 10 meter frå land. Båtcamping og sportsdykking i 10 m sone, camping, teltslåing og oppsetjing av kamuflasjearbeid for fotografering er forbode.*”

Den generelle haldninga blant friluftsutøvarar er at ferdselsforbodet skal respekterast. Dessverre kan uvettig oppførsel frå enkeltpersonar og enkeltgrupper føre til stor skade. Sjølv kortvarige forstyringar kan gi alvorlege følgjer. Ved uroing blir egg og ungar liggande ope og er lett bytte for t.d. ramn og kråke. Egg og ungar kan også døy på grunn av nedkjøling, eller på grunn av høg temperatur i solskin. Det er difor viktig at ferdselsforbodet blir etterlevd i hekketida. Eventuelle problem med brot på ferdselsforbodet bør møtast med auka oppsyn, informasjon og haldningsskapande arbeid.

Utanom tida med ferdsels- og ilandstigingsforbod er ikkje vernet til hinder for naturvennleg friluftsliv. I følgje verneforskrifta punkt V, 5 og 7 er vernet ikkje til hinder for ”*Bær-, sopp- og blomsterplukking utanom tida med ferdselsforbod*” eller ”*Fiske, og fjerning av marine, virvellause dyr for hand, etter gjeldande lover og forskrifter når utøvaren ikkje er omfatta av ferdselsforbodet.*”

Ferdsel i samband med bruk eller tilsyn av hytta på Store Kvalsteinen vil vere eit problem om dette skjer perioden med ilandstigingsforbod. Slik ferdsel kan forårsake sterkt redusert ungeproduksjon hos artane som hekkar på øya. Det bør setjast opp ein informasjonsplakat der det er naturleg å legge til eller ankre opp ved Store Kvalsteinen om ilandstigingsforbodet og konsekvensar av å bryte dette, både for sjøfuglane og for den som utøver lovbrotet.

4.3 Jakt

Verneforskrifta punkt IV, 2 andre ledd seier at ”*Bruk av skytevåpen er forbode. Hundar skal haldast i band. Utsetjing av vilt er forbode.*” Det er såleis ikkje høve til å jakte i området.

Forvaltingsstyresmakta kan likevel gi løyve til felling av vilt som valdar vesentleg skade, jf verneforskrifta punkt VI, 1. Det er kjent at mink kan gjere stor skade i sjøfuglkoloniar, og at fellefangst i slike tilfelle kan vere eit tiltak som nyttar. Det er ikkje ønskjeleg med fellefangst av mink i hekketida, men utanom hekketida, i perioden 1. august til 1. april, vil dette vere positivt.

Fiskeridirektoratet har søkt om jakt på sel i nokre av sjøfuglreservata, og i nokre reservat vart det i fleire år gjort unntak frå vernereglane sine føresegner om vern av alt vilt og forbodet mot bruk av skytevåpen. Eit viktig utgangspunkt var at jakta ikkje skulle vere i strid med

verneføremålet, som m.a. er å gi sjøfuglane gode og trygge livsvilkår og å ta vare på ein viktig hekke-, trekk- og overvintringslokalitet. Det vart lagt vekt på fiskeristyresmaktene sine vurderingar av kveisproblematikk, og at Havforskningsinstituttet har gjennomført vitskaplege granskingar av dei felte selane. Eit hovudgrunnlag var også at steinkobbe er så stadbunden at det var vanskeleg å gjennomføre bestandsregulering utan at jakt i sjøfuglreservat har vore tillate.

Etter 2006 har det ikkje vorte gitt dispensasjon for seljakt i sjøfuglreservata, både fordi jaktperiodane har vist seg å kunne vere i konflikt med verneføremålet (på grunn av forstyrring av overvintrande fugl, tidlegare hekkestart og dels også lenger hekkesesong), og fordi steinkobben no er på den norske raudlista over truga artar. Der seljakt kan skje andre stader, bør ikkje jakt skje i sjøfuglreservat.

Kvalsteinane er ikkje blant dei reservata Fiskeridirektoratet har søkt om dispensasjon for, og ut frå dagens situasjon reknar ikkje Fylkesmannen med at det er aktuelt med seljakt i Kvalsteinane naturreservatet.

4.4 Fiske

I følgje verneforskrifta punkt V, 4 er vernet ikkje til hinder for:

"Allmenn ferdsel i oppmerka skipslei og naudsynt ferdsel med båt i samband med yrkesfiske for manntalsførte fiskarar med fiskeregistrerte båtar, og grunneigarar/heimelshavarar i samband med utøving av gjeldande fiskerettar i tida med ferdselsforbod".

Punkt V, 4 er eit unntak frå ferdselsforbodet innafor vernegrensene i hekketida, og opnar altså for naudsynt ferdsel med båt i samband med yrkesfiske for manntalsførte fiskarar med fiskeregistrerte båtar heile året. Også for grunneigarar/heimelshavarar er naudsynt ferdsel med båt i samband med utøving av gjeldande fiskerettar lovleg heile året.

Ut frå eit ønskje om å ta vare på heilskapen i økosystemet i naturreservatet, er alt "dyre- og fugleliv" verna mot skade og øydelegging (verneforskrifta punkt IV). Det har likevel ikkje vore meininga å hindre fiske etter gjeldande reglar og forskrifter, og difor er det spesifisert i punkt V, 8 at reglane ikkje er til hinder for:

"Fiske, og fjerning av marine, virvellause dyr for hand, etter gjeldande lover og forskrifter når utøveren ikkje er omfatta av ferdselsforbodet".

Dette er eit unntak frå regelen om at alt dyreliv er freda, og betyr at yrkesfiskarar og grunneigarar / heimelshavarar har rett til å fiske (og fjerne marine, virvellause dyr for hand) heile året. Fritidsfiskarar har rett til å fiske etter havressurslova (tidlegare saltvassfiskelova) sine reglar heile året, med unntak for 10-metersona i tida med ferdselsforbod (01.04-31.07).

Formuleringa "fjerning av marine, virvellause dyr for hand" fortener ein kommentar. Virvellause dyr er eit samleomgrep for alle dyr som manglar virvelsøyle (ryggsøyle). "Marine virvellause dyr" vart teke inn m.a. for å sikre at vernet ikkje skulle bli ei hindring for å ta ut skadegjerande virvellause rovdyr (t.d. kråkeballar og sjøstjerner) dersom desse skulle vise seg å bli eit problem for til dømes nærliggande havbeiteområde for kamskjel eller andre havbruksanlegg. Føremålet var ikkje å opne for industrielt uttak av enkeltartar.

Verneforskrifta byggjer på ein føresetnad om at uttak av marine virvellause dyr neppe vil få eit slikt omfang at det kjem i konflikt med føremålsparagrafen (III), der det står at føremålet med vernet er å ta vare på ein viktig hekkelokalitet for sjøfugl ”med naturleg tilhøyrande vegetasjon og dyreliv”. Ein slik konflikt kan tenkjast dersom det blir hausta så mykje sniglar, skjell, kråkeballar eller liknande at det t.d. fører til ei påviseleg endring i faunasamansetjinga eller plantelivet. Her spelar det også inn at virvellause, marine dyr det meste av året er føde for fleire fugleartar. Sniglar og skjell på ulike stadium er også viktige næringsemne for andre marine virvellause dyr og fisk, som igjen er føde for organismar høgare i næringskjeda - som t.d. sjøfugl. Innsamling av virvellause dyr (t.d. strandsniglar og kråkeballar) i industriell skala er såleis ikkje ønskjeleg, og maskinell hausting er ikkje tillate etter verneforskrifta.

Med ”når utøveren ikkje er omfatta av ferdselsforbodet” er det meint ferdsel for yrkesfiskarar og grunneigarar / heimelshavarar i samband med fiske, slik det er skriva i punkt V, 4. I tillegg viser formuleringa til forbodet mot fritidsfiske i 10-metersona i tida med ferdselsforbod (01.04-31.07).

4.5 Hausting av egg og dun

I følgje verneforskrifta punkt V, 7 er vernet ikkje til hinder for ”grunneigarar eller brukar sin rett til å ta bort egg og dun i tidlegare fredlyste egg- og dunvær”. Det finst etter det vi veit ingen dokumentasjon på at Kvalsteinane har vore eit fredlyst egg- og dunvær.

4.6 Taretråling

I følgje verneforskrifta punkt V, 9 er vernet ikkje til hinder for ”hausting av tare med trål eller annen mekanisk reiskap i perioden 1. august – 31. mars, med unntak av eit område på 1 km radius rundt Værholmene”. Siste del av setninga i verneforskrifta har forsvunne frå Lovdata, men vi har lagt inn den manglande teksten. Vi viser elles til Forskrift om høsting av tare i Sogn og Fjordane fylke (<http://www.fiskeridir.no/fiske-og-fangst/j-meldinger/gjeldende-j-meldinger/j-190-2011>) der sektoren også er spesifisert. Naturreservatet høyrer til fire ulike taretrålingsfelt. Kvart felt blir tråla med fem års mellomrom. Dette fører til at tarehaustingssesongen ved Kvalsteinane eit gitt år begynner 1. september, med unntak for området rundt Værholmene der taretråling er forbode. I resten av reservatet kan trålinga skje fram til 1. april. Med unntak for området rundt Værholmene opnast reservatet igjen 1. august, og tråling kan da skje ut gjeldande taresesong fram til ny sesong startar 1. september. Sesongen 2011-12 haustast det i A-felta. Frå 1.9.2012 fram til og med 31.8.2013 er det B-felta som er opne, og så vidare med C-felt, D-felt og E-felt, til A-felta igjen kan haustast i sesongen 2016-17.

Arealet på 1 km radius rundt Værholmene er stengt for taretråling heile året fordi Værholmene tradisjonelt har vore ein viktig lokalitet for teist. Arten fekk spesiell fokus i dei fylkesvise forvaltingsplanane for tare fordi arten fiskar svært nær hekkeplassen, og dermed er utsett for taretråling i desse områda.

Kva innverknad taretrålinga har og har hatt på sjøfuglbestandane i reservatet er ikkje kjent, men ein må gå ut i frå at det har hatt negativ effekt på særleg ærfugl, toppskarv og teist,

både med omsyn til ungeproduksjon og vinteroverleving. Lorentsen (2011) viser til at taretråling reduserer mengda småfisk i eitt, truleg fleire år etter hausting, og at teist sannsynlegvis er den av sjøfuglane som er mest sårbare for taretråling pga. liten aksjonsradius.

4.7 Redningsteneste m.m.

Verneforskrifta punkt V, 1 seier at vernet ikkje er til hinder for "Gjennomføring av militær, operativ verksemd og tiltak i samband med ambulanse-, rednings-, politi-, brannvern-, oppsyn-, skjøtsel- og forvaltningsverksemd". Dette kan altså gjennomførast utan søknad. Forvaltingsstyresmakta ser det likevel som ønskjeleg at eventuell slik aktivitet blir registrert og rapportert i ettertid. Øving, for å førebu redningsaksjonar m.m., er ikkje omfatta av unntaket og bør skje andre stader enn i naturreservatet.

4.8 Drift og vedlikehald av anlegg

Verneforskrifta punkt V, 2 seier at vernet ikkje er til hinder for "Drift og vedlikehald av Kystverket og Televerket sine anlegg, eksisterande kraftliner og sjøkablar og ferdsel i samband med dette." På Kvannskjeret står det ei mindre fyrlykt. Naudsynt ilandstiging i samband med drift og vedlikehald av fyrtårna og anlegget kan altså gjennomførast utan søknad, også i tida med ferdselsforbod. Drifts- og vedlikehaldsarbeid bør likevel, i den grad det let seg gjere, gjennomførast utanom perioden med ferdselsforbod (1.4.-31.07), for å unngå unødig uroing av fuglelivet.

Figur 6. På Kvannskjeret står det ei lita fyrlykt, som kan sjåast i bakgrunnen på dette biletet. Foto: Bjørn Harald Larsen.

Dersom arbeid blir gjennomført i tida med ilandstigingsforbod, skal det sendast ein kortfatta rapport i ettertid til Fylkesmannen med opplysningar om m.a. dato, varigheit og vêrtilhøve. Ein skal om mogleg velje dagar og tider på døgnet då vêrtilhøva er slik at ein unngår sterk oppheting eller nedkjøling av egg og fugleungar. Dersom det blir lagt merke til spesielle forhold (t.d. ulovleg ferdsel) vil Fylkesmannen ha melding om dette også.

4.9 Vedlikehald av eksisterande bygningar og bryggjer

I følgje verneforskrifta punkt V, 6 er vernet ikkje til hinder for "vedlikehald av eksisterande bygningar og brygger".

På Store Kvalsteinen står det ei hytte som har vore gjenstand for fleire dispensasjonssøknadar med tanke på restaurering. Foto: Bjørn Harald Larsen.

4.10 Lågtflyging

Det er forbod mot lågtflyging under 300 meter, jf. Verneforskrifta punkt IV, 5. I den grad det er aktuelt ønskjer ikkje Fylkesmannen å gi løyve til lågtflyging under 300 meter i hekketida (01.04-31.07). Bakgrunnen for lågtflygingsforbodet er at flyging lågt over bakken uroar fuglelivet og kan gi negative følgjer for sjøfuglanes ungeproduksjon.

5 Skjøtsel

Med skjøtsel meinast her beiting i regi av grunneigarar eller andre, og tiltak som forvaltingsstyresmakta gir løyve til eller set i gang for å ta vare på naturkvalitetar i samsvar med verneformålet. Dette kan t.d. vere lyngbrenning.

Verneforskrifta punkt V, 1 seier at vernet ikkje er til hinder for: *"Gjennomføring av militær, operativ verksemd og tiltak i samband med ambulanse-, rednings-, politi-, brannvern-, oppsyn-, skjøtsel- og forvaltningsverksemd"*. Skjøtselsverksemd slik det er sagt her, gjeld for tiltak i regi av forvaltingsstyresmakta, slik det går fram av punkt VII: *"Forvaltningsstyresmakta, eller den som forvaltningsstyresmakta gjev fullmakt, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med føremålet med vernet. Det kan utarbeidast forvaltningsplan, som skal innehalde nærare retningsliner for gjennomføring av skjøtselstiltaka."*

Det er såleis ikkje naudsynt med særskilt dispensasjon for skjøtselstiltak som forvaltingsstyresmakta på eige initiativ ønskjer å setje i gang. Dersom det gjeld skjøtsel som trengst for å fremje verneføremålet (med unntak av å setje dyr på beite) er forvaltingsstyresmakta heller ikkje formelt avhengig av løyve frå grunneigar. I praksis ønskjer Fylkesmannen likevel alltid å drøfte skjøtselstiltak med grunneigar i førekant, for å finne fram til dei mest føremålstenlege måtane å gjere arbeidet på, og unngå unødige ulemper for grunneigar eller andre brukarar. For skjøtselsarbeid som er i samsvar med vedteken forvaltningsplan vil Fylkesmannen varsle grunneigarar før arbeidet blir utført. Verneforskrifta gir ikkje heimel til å påleggje grunneigarar eller andre å utføre skjøtsel.

Grunneigarar eller andre kan på eige initiativ søke om å få gjennomføre skjøtselstiltak i form av *"rydding av vegetasjon m.v. når det ikkje strir mot føremålet med vernet og er i samsvar med godkjent forvaltningsplan"* (punkt VI, 2). Fylkesmannen vil i utgangspunktet vere positiv til slike førespurnader, så sant dei ikkje er til skade for sjøfuglane eller på andre måtar er i strid med verneføremålet.

5.1 Behov for skjøtselstiltak i Kvalsteinane naturreservat

Sett direkte i samband med formålet med vernet, er ei hovudutfordring i denne forvaltningsplanen uroing og ilandstiging. Skjøtsel er likevel viktig for å oppretthalde dei kulturskapte naturtypene på dei større øyane i reservatet, og riktig skjøtsel vil ha mykje å seie for å bevare og fremje anna biologisk mangfald i verneområdet.

Den tradisjonelle bruken av øyane i reservatet er brenning og påfølgande beiting med sau. I 2011 beita det sau på Værholmane, Store og Little Kvalsteinen. Her var det hovudsakeleg kulturmarkseng og berre små areal med lyng, og lyngen var ikkje særleg høgvekst. Men når den eventuelt blir 35-40 cm høg, er det ønskjeleg med skjøtsel i form av lyngbrenning- med påfølgjande kontrollert saubeite for å halde kulturmarkseng og kystlynghei i hevd.

5.2 Framtidige skjøtselstiltak i Kvalsteinane naturreservat

Brenning:

Skjøtselsarbeid som omfattar brenning bør som ein hovudregel skje vinter/tidleg vår, med frost eller nok fukt i bakken, slik at ein ikkje brenn vekk frø og humuslag. Generelt må open brenning avklarast med kommunen, sidan kommunane kan fastsetje lokale forskrifter (etter forureiningslova § 9), der dei har høve til å snevre inn eller utvide kva som skal vere tillate avfallsbrenning. ureiningslova § 8 seier at "vanlig forureining" frå fiske, jordbruk og skogbruk m.m. er tillate dersom det ikkje er gitt særlege forskrifter etter § 9. På Flora kommune sin heimeside står det m.a. fylgjande om brenning: " Avbrenning av større områder som beiteområde og liknande skal registrerast inn på internettsida til Alarmsentralen, på alarmsentralen.com/melding-kontrollert-brenning." Det kan også vere gunstig å melde frå om tiltaket i lokale media på førehand.

På Værholmane vart lyngen brent etter at dispensasjon ble gitt i februar 2007. Tilstanden vart vurdert i september 2011, og det er neppe behov for å brenne lyng på Værholmane før omkring 2020. Det same gjeld Store Kvalsteinen.

Beiting:

Kvalsteinane er eit av dei sjøfuglreservata der det framleis er sau på beite. Beiting er viktig for å halde vegetasjonen låg. Generelt bør ein likevel vere på vakt overfor både attgroing på den eine sida og omfattande trakkskade og erosjon på den andre sida. Det er påvist at sau kan gjere skade på fuglereir gjennom trakk, og vi rår difor til å vere bevisst på at talet på beitedyr ikkje er for høgt i rugetida. Forsøk med andre beitedyr enn sau må overvakast og vurderast nøye med tanke på konsekvensar for verneverdiane. Sjå meir om beiting under kapitlet om brukarinteresser.

I 2011 vart Værholmane og Store og Litle Kvalsteinane beita av sau. For vegetasjonen sin del er det av stor verdi at det er dyr på beite for å oppretthalde kulturmarksenger med mange raudlista beitemarksopp. Beitinga må vere nøye tilpassa beitegrunnlaget, slik at det verken blir for hardt eller lågt beitepress. Nedbeitinga bør vere jamn, og oppgjødsling pga. for konsentrert beiting må hindrast. Dette kan t.d. gjerast ved å flytte saltsteinar rundt på øyane.

Forsøpling

Sjøppel som driv i land vil oppsynet fjerne ved behov.

Grunneigarar vil bli orienterte om skjøtselstiltak på førehand og vil få anledning til å gi uttale om aktuelle tiltak.

5.3 Praktisk gjennomføring av skjøtselstiltak

Kor ofte

Det er vanskeleg å seie eksakt kor ofte skjøtsel i form av lyngbrenning bør utførast. Vi føreslår fysiske mål for når slik skjøtsel bør skje med tanke på å oppretthalde gode hekkeforhold:

- Lyngbrenning er aktuelt når lyngen når ei høgd på 40 cm.
- Slått av einstape bør skje første sommar etter brenning og 4-5 påfølgjande år (neppe aktuelt i Kvalsteinane naturreservat).

Brenning kan gjennomførast oftare, m.a. på bakgrunn av behov for å betre beiteforholda. Grunneigarar kan søke om løyve til rydding av vegetasjon (brenning, fjerning av kratt m.m.).

Når på året

- Brenning bør som ein hovudregel skje i tida frå januar til midten av mars, når jordsmonnet er frose eller fuktig
- Slått av einstape bør skje to gongar om sommaren, men ikkje i hekketida for sjøfugl – det vil i praksis seie etter 1. august.

Statens naturoppsyn (SNO) gjennomfører skjøtsel (rydding og brenning) på oppdrag frå Fylkesmannen. SNO eller Fylkesmannen hentar inn ekstra arbeidskraft etter behov. Grunneigarar kan også gjennomføre skjøtselstiltak som er i samsvar med forvaltingsplan, etter løyve/fullmakt frå forvaltingsstyresmakta.

Kostnader

Skjøtsel utført av SNO blir dekt av årlege tildelingar til Fylkesmannen og SNO frå Direktoratet for naturforvaltning. Grunneigarar kan heilt eller delvis få dekt kostnader (til arbeid og materiell) til skjøtelsarbeid etter avtale med Fylkesmannen.

Dokumentasjon

Statens naturoppsyn registrerer (loggfører) alle skjøtselstiltak dei gjennomfører i naturreservatet. Også grunneigarar må dokumentere (med foto, helst både før og etter) skjøtelsarbeid når utgiftene blir dekte av forvaltingsstyresmaktene.

Rapportering

Ein enkel rapport skal sendast til Fylkesmannen ved alle tiltak i naturreservatet, slik at forvaltingsstyresmakta får oversikt over når ting har vorte gjort.

6 Tilstandsovervaking og forvaltning

6.1 Overvaking av tilstand og oppfølging av bevaringsmål

For å kunne vurdere om tilstanden i naturreservatet er i samsvar med bevaringsmåla for det enkelte naturreservat, må vi følgje med på endringane i både hekkebestanden av sjøfugl over tid og i arealet av kulturmarkseng og kystlynghei i aktiv bruk (sjå kap. 3.4 om bevaringsmål). Det er også viktig å følgje med på kva effektar forvaltningstiltak har på bestandane av hekkande sjøfugl og utbreiinga av naturtypar samt førekomsten av anna

biologisk mangfold i verneområdet, og vurdere behovet for framtidige skjøtsels- og forvaltningstiltak i lys av dette. Systematisk innsamling av data over tid for sjøfuglreservata i fylket gjer oss i stand til å følge utviklinga i bestandar både i einskilde naturreservat og for større geografiske område samla, slik at tilstanden i sjøfuglreservata kan sjåast i ein større samanheng. Sjøfuglane sin suksess eller manglande suksess med ungeproduksjon er dessutan ein god indikator for den generelle tilstanden i havområda.

Tilstandsovervaking av hekking og hekkeplassar

Det ville vere ønskjeleg å gjennomføre teljingar årleg, men i praksis er det vanskeleg å kome over alle sjøfuglreservata i fylket på ein og same teljerunde. For kvart einskild reservat kan det difor vere eit meir realistisk mål å telje anna kvart år. Sjøfuglteljingane skjer i regi av forvaltingsstyresmakta (Fylkesmannen). Fylkesmannen med eige personale, og/eller innleigde personar, gjennomfører teljingane. Statens naturoppsyn sitt lokalkontor i Florø stiller med båt og deltek på teljinga når det er høve til det.

Metodikken for teljingane tek utgangspunkt i Norsk institutt for naturforskning (NINA) sin takseringsmanual frå 1989 og eventuelle oppdateringar.

Resultat for sjøfuglteljingane blir samla i ein årleg fellesrapport for heile fylket, som blir lagd ut på Fylkesmannen sine heimesider (www.fylkesmannen.no/sfj) og på Miljøstatus i Sogn og Fjordane (www.sognogfjordane.miljostatus.no).

Tilstandsovervaking av næringssituasjon for sjøfuglar

Den generelle næringssituasjonen i havet, i form av storleik på viktige fiskebestandar, er i stor grad felles for alle sjøfuglreservata, og må bli handsama på overordna nivå. I tillegg kan hekkebestandar og hekkesuksess til ein viss grad vere knytt til meir lokale næringsressursar, til dømes i tareskog. Vi har så langt ikkje prioritert å undersøke dette i tilknytning til Kvalsteinane naturreservat. Dersom bruken av tilstøytande sjøareal tek ei utvikling som tilseier fare for auka press mot viktige ressursar for sjøfuglane, vil Fylkesmannen likevel vurdere behovet for overvaking av t.d. sjøbotn og undervassmiljø i og nær Kvalsteinane naturreservat.

Tilstandsovervaking av naturtypar og biologisk mangfald

Der det er tilgang på gode flyfoto, kan overvaking av arealmåla for kulturmarkseng og kystlynghei gjerast ved flybildetolking. Når det gjeld biologisk mangfald, inkludert beitemarksopp, må det gjerast en tilstandssjekk i felt med nokre års mellomrom. Dette bør gjerast kvart 5. år, slik at effekten av i verksetne tiltak raskt kan evaluerast og eventuelt justerast.

Revisjon av forvaltingsplanen

I utgangspunktet leggjast det opp til å revidere forvaltingsplanen kvart 5. år, samtidig med at tilstanden i reservatet på enkelte sentrale punkt blir utført.

6.2 Praktisering av dispensasjonsheimlane i verneforskrifta

I verneforskrifta punkt IV er det lista opp kva tiltak og aktivitet som i utgangspunktet er forbode innafor vernegrensene. Det er unntak i verneforskrifta for ein del tiltak og aktivitetar som kan gjennomførast utan å søke om løyve. Desse unntaka går fram av verneforskrifta punkt V, og nokre av dei er nærare omtalt i kap 4 om brukarinteresser. Andre tiltak og aktivitetar må det søkjast om løyve for. Aktuelle heimlar i verneforskrifta for å gjennomføre tiltak og aktivitetar i Kvalsteinane naturreservat er utdjupa nedanfor. Nokre av tiltaka og aktivitetane som krev søknad, er nærare omtalte i kapitlet om brukarinteresser.

Spesifisert dispensasjonsheimel

I verneforskrifta punkt VI er det nemnt to typar tiltak som forvaltningsstyresmakta *kan* vurdere å gi løyve til:

”Forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til:

- 1. Felling av vilt som valdar vesentleg skade.*
- 2. Rydding av vegetasjon m.v. når det ikkje kjem i strid med føremålet med vernet, og er i samsvar med godkjent forvaltningsplan.”*

1. Det er kjent at mink kan valde vesentleg skade i sjøfuglreservat. Minken er ein innført, amerikansk art, og det vil difor vere kurant å få løyve til fellefangst av mink i naturreservatet utanom ferdselsforbodstida som er frå 01. april til 31. juli. Gjennom verneforskrifta er det alt opna for jakt i perioden 10. september til 31. mars. Det er ikkje ønskjeleg med jakt i hekketida, heller ikkje fellefangst, med mindre det er dokumentert vesentleg skade for hekkande sjøfugl, slik at ein kan rekne med at uttak av mink vil redusere dei negative konsekvensane på kort sikt. Ramn og kråke som hekkar i sjøfuglreservat kan også gjere stor skade. Dersom det skulle bli aktuelt med andre former for jakt på skadegjerande vilt enn fellefangst på mink, vil Fylkesmannen gi denne oppgåva til SNO.

I tillegg til skade som rammar verneverdiane, kan Fylkesmannen i prinsippet også gi løyve til felling av vilt som gjer vesentleg skade på andre verdiar. Det vil då vere ein føresetnad at fellinga skal kunne vere av stor verdi for samfunnet utan at verneverdiane blir nemneverdig skadelidande. Felling av sjøfuglar som reservatet er oppretta for å ta vare på, er ikkje aktuelt.

2. Grunneigar, eller andre på vegne av eller med samtykkje frå grunneigar, kan søke om løyve til rydding og brenning av vegetasjon. Kapittel 5 omtalar aktuelle skjøtselstiltak nærare.

Generell dispensasjonsheimel

Naturvernlova av 1970 vart avløyst av ”Lov om forvaltning av naturens mangfold” (naturmangfaldlova) frå 1.7.2009. I følgje overgangsregelen i § 77 i naturmangfaldlova gjeld framleis eldre verneforskrifter. Likevel gjeld naturmangfaldlova § 48 i staden for den generelle dispensasjonsheimelen i gamle verneforskrifter. Dette betyr at søknader om dispensasjon ikkje skal handsamast etter den generelle dispensasjonsheimelen i denne

verneforskrifta (punkt VIII), men etter reglane i § 48 i naturmangfaldlova. Den spesifiserte dispensasjonsheimelen i verneforskrifta (punkt VI) gjeld derimot framleis.

Naturmangfaldlova § 48 (dispensasjon frå vernevedtak):

”Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det naudsynt.

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Trenger et tiltak tillatelse både etter verneforskriften og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskriften eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde naudsynt dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.”

Av teksten ovanfor går det fram at naturmangfaldlova § 48 opnar for at det kan gjevast dispensasjon dersom det ikkje kjem i strid med føremålet med vernet og ikkje kan påverke verneverdiane nemneverdig, eller om sikkerheitsomsyn eller omsynet til vesentlege samfunnsinteresser gjer det naudsynt.

Vilkåret om at tiltaket *”ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig”* inneber at dispensasjonstilgangen er snever. Dette gjeld i første rekkje bagatellmessige inngrep eller forbigåande uroingar som har stor verdi for søkjar, men som ikkje fører til nemneverdig ulempe for verneverdiane. Dersom det er usikkert kva verknader eit tiltak kan ha for naturmiljøet, bør føre-var-prinsippet leggast stor vekt på.

Eit anna vilkår er at tiltaket *”ikke strider mot vernevedtakets formål”*. Her må det vurderast om tiltaket er i strid med dei overordna målsettingane for naturreservatet. Denne dispensasjonsheimelen er ein sikkerheitsventil som skal fange opp uføresette tilfelle eller spesielle tilfelle som ikkje vart vurderte på vernetidspunktet. Det må her leggast vekt på at verneføremålet ikkje skal bli svekka på sikt ved ei bit-for-bit-forvaltning, ved at mange mindre inngrep/hendingar kan få store konsekvensar for verneføremålet i sum.

Dispensasjon for *”vitskaplege granskingar”* (jf. verneforskrifta punkt VIII) er ikkje vidareført i naturmangfaldlova. Slike saker skal vurderast etter dispensasjonsheimelen for tiltak som *”ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig”* i §

48. Dette gjeld då i første rekkje dispensasjonar som er naudsynte for forskning. Eksempel på naudsynt forskning kan vere sjøfuglteljingar. Det kan vere aktuelt å gi løyve til ilandstiging i tida med ferdselsforbod for å taksere/telje reir, ringmerke fugleungar etc., for å framskaffe data som er viktig for forvaltninga av verneområdet. Nyttan av granskingane eller forskingsprosjektet skal i kvart tilfelle vurderast opp mot dei ulemper forskinga medfører. Forskingsaktivitet som ikkje treng å lokaliserast til eit verneområde, bør skje utanfor verneområdet.

Dispensasjon av omsyn til "*vesentlige samfunnsinteresser*" i naturmangfaldlova § 48 er ei vidareføring av tilsvarende dispensasjonsheimel i verneforskrifta. Dette gjeld tiltak der heilt særskilde forhold føreligg, jf omgrepet "*vesentleg*", og er primært berre aktuelt for tiltak av nasjonal interesse. Døme kan vere ledd i nasjonalt viktig infrastruktur. Generelt er slike tiltak lite aktuelle i sjøfuglreservata i Sogn og Fjordane.

Dispensasjon når "*sikkerhetshensyn gjør det naudsynt*" er ein ny heimel i naturmangfaldlova. Det blir her sikta til m.a. sikkerheit for liv og helse, smittsame sjukdommar frå dyr og sikkerheit mot omfattande og direkte skade på eigedom. Generelt er slike sikringstiltak lite aktuelle i sjøfuglreservata i Sogn og Fjordane.

6.3 Sakshandsaming ved dispensasjonssøknader

Søknader om dispensasjon frå verneforskrifta skal vere skriftleg og sendast (som brev eller e-post) til forvaltingsstyresmakta (Fylkesmannen i Sogn og Fjordane), som avgjer om det skal gjevast løyve. Det kan berre gjevast dispensasjon dersom det finst heimel for det i verneforskrifta eller i § 48 i naturmangfaldlova.

Naturmangfaldlova § 48 inneheld særskilde krav til søknader og grunngjeving av dispensasjonar gitt etter dei generelle dispensasjonsreglane. Det går fram at søknader skal innehalde naudsynt dokumentasjon om verknaden tiltaket vil få for verneverdiane. Dispensasjonsvedtak skal innehalde ei grunngjeving som viser korleis forvaltingsstyresmakta har vurdert verknadene som dispensasjon kan få for verneverdiane, og kva vekt det er lagt på dette.

Ved vurderingar som har bakgrunn i verneforskrifta skal bakgrunnen for opprettinga av verneområdet leggjast stor vekt på. Dersom det er knytt usikkerheit til kva verknader eit tiltak kan få for naturmiljøet/verneverdiane, vil føre-var-prinsippet bli tillagt stor vekt, særleg dersom det er snakk om moglege irreversible verknader. I naturmangfaldlova §§ 8-12 er det, i tillegg til føre-var-prinsippet, fastsett fleire prinsipp som skal brukast ved handsaming av enkeltsaker.

Når det blir gitt løyve til tiltak eller aktivitetar i naturreservat blir det vanlegvis knytt vilkår til løyvet, for m.a. å motverke moglege skadeverknader. Skriftleg løyve skal takast med ved opphald/ferdsel i verneområdet, og kunne visast fram på førespurnad. Ein enkel rapport om tiltaket skal sendast til Fylkesmannen i ettertid, slik at forvaltingsstyresmakta får oversikt over tiltak som er gjennomførde i verneområdet.

Dersom dispensasjon blir gitt, vil dispensasjonen berre gjelde i forhold til verneforskrifta. Den som får løyvet må sjølv sørge for å avklare tiltaket med eventuelle andre styresmaketer og grunneigarar.

Fylkesmannen si avgjerd på søknad om dispensasjon kan klagast inn for Direktoratet for naturforvaltning (DN) av partar i saka eller andre som har rettsleg klageinteresse, med ein frist på tre veker. Klagen skal sendast til Fylkesmannen, som også kan gi nærare opplysningar om klagerett og rett til å sjå saksdokument. Dersom Fylkesmannen ikkje tek klagen til følgje blir saka send vidare til DN for endeleg avgjerd.

6.4 Skilting og informasjon

For å unngå ulovleg ferdsel og ilandstiging i naturreservata er det sett opp skilt på stader der det er naturleg å legge til med eller dra opp båt. Det er viktig at desse skilta er på plass, og at dei raskt blir erstatta med nye dersom dei blir borte.

Med ein stadig veksande privat småbåtflåte på kysten og i fjordane, er det viktig å informere sjøfarande om vernet og om ferdselsforbodet i hekketida. Vi ser det også som eit mål å informere om fuglelivet og naturkvalitetane i sjøfuglreservata. Fylkesmannen utarbeider informasjonsplakatlar om naturreservata i fylket, med m.a. kart, foto og vernereglar, til å hengje opp der båtfolk ferdast (t.d. næraste større småbåthamn).

Det er tidlegare utarbeidd ein informasjonsfoldar om sjøfuglreservata i Sogn og Fjordane, med kart og informasjon om vernereglar m.m. Denne foldaren kan ein få tilsendt ved å kontakte Statens naturoppsyn i Florø. På nettstaden "Miljøstatus i Sogn og Fjordane" (www.sognogfjordane.miljostatus.no), under "naturområde", finn du også informasjon om alle sjøfuglreservata og andre verneområde i fylket.

Standard verneskilt i sjøfuglreservata. Foto: Heidi Sandvik.

6.5 Ilandstiging i hekketida - rapportering

Når det blir gitt dispensasjon som omfattar ilandstiging i eit sjøfuglreservat blir det normalt stilt krav om rapport i ettertid, for at Fylkesmannen skal få ei best mogleg oversikt over aktiviteten i området. Dette er særleg viktig ved løyve i hekketida, sidan uroing i hekketida kan føre til dårleg hekkeresultat. Informasjon om ilandstiging/ferdsel er såleis viktig for å kunne vurdere og forstå årsakssamanhengar og svingingar i hekkesuksessen for enkeltområde.

For tiltak/aktivitet som er heimla i verneforskrifta punkt V (dvs. som det ikkje er krav om søknad for), t.d. tilsyn med sau på beite, er det ikkje rapporteringskrav. For å få til ei best mogleg forvaltning av verneverdiane, er det likevel ønskjeleg for Fylkesmannen å få informasjon dersom ilandstiging skjer i hekketida. Det er nok med ein enkel rapport om føremålet med ilandstiging, dato, klokkeslett, lengda på opphaldet og gjerne vêrforhold. Det er også ønskjeleg med melding om andre spesielle tilhøve som eventuelt blir lagt merke til, t.d. verneskilt som er borte, mink som gjer skade, ulovleg ferdsel m.m. Slike opplysningar kan vere til stor hjelp i forvaltingsarbeidet.

Ilandstiging skal så sant det er mogleg skje utanom hekketida. Når det likevel er naudsynt å gå i land i hekketida, og ein har løyve til dette, skal det skje på dagar og tider på døgnet då vêret og temperaturen er slik at ein unngår nedkjøling (kald vind/låg temperatur) eller overoppeiting (varmt og solsteik) av egg og fugleungar. Ilandstiging i hekketida må uansett vere så kortvarig som mogleg.

6.6 Statens naturoppsyn - kontaktinformasjon

Naturoppsynet gjer ein viktig jobb med m.a. informasjons-, oppsyns-, registrerings-, dokumentasjons- og skjøtselsarbeid i sjøfuglreservata. Hovudkontoret til SNO ligg i Trondheim, med adresse Tungasletta 2, 7485 Trondheim, og telefonnummer 73 58 09 25. SNO har ca. 50 lokalkontor spreidd over heile landet. Det er lokalkontoret i Florø, ved Tore Gundersen, som har sjøfuglreservata i Sogn og Fjordane som ansvarsområde. Adressa er SNO Florø, Kinnveien 26, 6900 Florø, e-postadressa er tore.gundersen@dirnat.no og telefonnr: 57 74 18 92 / 970 05 288.

7 Kjelder

Direktoratet for naturforvaltning 2001. Forvaltning av verneforskrifter, Rundskriv november 2001 Naturvernloven.

Direktoratet for naturforvaltning. Håndbok 17-2001 Revidert 2008 Områdevern og forvaltning.

Fiskeridirektoratet, 2011. J-190-2011 Forskrift om høsting av tare i Sogn og Fjordane fylke

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane 1991, Verneplan for sjøfugl, Delplan 5; Sogn og Fjordane, Fylkesmannen si tilråding etter endeleg lokal høyring m. m

Godø, G. 1982. Sjøfuglregistreringar i Sogn og Fjordane sommaren 1982. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane.

Godø, G. 1983. Sjøfuglregistreringar i Sogn og Fjordane sommaren 1983. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Miljøvernavdelinga.

Godø, G. 1984. Rapport frå sjøfuglregistreringane i Sogn og Fjordane sommaren 1984.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Miljøvernavdelinga.

Godø, G. 1991. Verneplan for sjøfugl, delplan 5: Sogn og Fjordane. Miljøverndepartementet og Fylkesmannen i Sogn og Fjordane.

Godø, G. 1995. Registrering av sjøfugl i Sogn og Fjordane i 1994 og 1995. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Miljøvernavdelinga.

Godø, G. 2000. Registrering av kyst- og sjøfuglbestandar og tilstandsvurdering av sjøfuglreservat i Selje, Vågsøy, Bremanger, Flora og Askvoll kommunar 01.-16.06.2000. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Miljøvernavdelinga.

Larsen, T. 2005a. Sjøfuglteljingar i Sogn og Fjordane i 2003 og 2004. Hekkefuglteljingar i sjøfuglreservata. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, rapport nr. 6-2005.

Larsen, T. 2005b. Sjøfuglteljingar i Sogn og Fjordane i 2005. Hekkefuglteljingar i sjøfuglreservata. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, rapport nr. 11-2005.

Larsen, T. 2006. Sjøfuglteljingar i Sogn og Fjordane i 2006. Hekkefuglteljingar i sjøfuglreservata. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, rapport nr. 5-2006.

Larsen, T. 2007. Sjøfuglteljingar i Sogn og Fjordane i 2007. Hekkefuglteljingar i sjøfuglreservata. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, rapport nr. 5-2007.

Larsen, T. 2008. Sjøfuglteljingar i Sogn og Fjordane i 2008. Hekkefuglteljingar i sjøfuglreservata. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, rapport nr. 8-2008.

Larsen, T. 2009. Sjøfuglteljingar i Sogn og Fjordane i 2009. Hekkefuglteljingar i sjøfuglreservata. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, rapport nr. 14-2009.

Larsen, T. 2010. Sjøfuglteljingar i Sogn og Fjordane i 2010. Hekkefuglteljingar i sjøfuglreservata. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, rapport nr. 1-2010.

Lov 1970-06-19 nr. 63: Lov om naturvern. Miljøverndepartementet

Lov 2009-06-19 nr 100: Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Miljøverndepartementet.

Lovdata, 18.02.2005. Forskrift om velferd for småfe. Landbruks- og matdepartementet.

Miljøverndepartementet 1999. St. meld. nr. 43 (1998-99) Vern og bruk i kystsona. Tilhøvet mellom verneinteresser og fiskerinæringane.

Miljøverndepartementet, Fylkesmannen i Sogn og Fjordane 1991, Verneplan for sjøfugl delplan 5: Sogn og Fjordane 1991

Miljøverndepartementet 1993. Kongeleg resolusjon, Verneplan for sjøfugl i Sogn og Fjordane

Norderhaug, A., Austad, I., Hauge, L. & Kvamme, M. 1999. Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker. Kap. 10 Kystlynghei. Landbruksforlaget 1999.

TemaNord 2008. Vest-Nordiske sjøfugler i et presset miljø. Rapport fra en nordisk workshop Torshavn, Færøyene 26-29. september 2007. TemaNord 2008:573."

8 Vedlegg

8.1 Vedlegg I – Verneforskrifta

Forskrift om vern av Kvalsteinane naturreservat, Flora kommune, Sogn og Fjordane.

Fastsett ved kgl.res. av 28. mai 1993. Fremja av Miljøverndepartementet. Endra 13 april 1994 nr. 570, 7 okt 2005 nr. 1174.

I

I medhald av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63, § 8, jfr. § 10 og §§ 21, 22 og 23 er holmane Værholmane, skjera Trollskjeret, Vedelskytten, Kobbeskjera, Håskjeret, Ruflea, Nonskjera, Tippetkjera, Kjerringkjera, Store Kvalstein, Tindeskjeret, Guleskjeret, Aureskjeret, Svarteskjeret, Litle Kvalstein, Kvannskjeret, nærliggande skjer og omliggande sjøareal, i Flora kommune i Sogn og Fjordane fylke, verna som naturreservat ved kgl.res. av 28. mai 1993 under namnet Kvalsteinane naturreservat.

II

Det verna området femner om delar av følgjande gnr./bnr.: 41/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 43/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.

Reservatet dekkjer eit areal på om lag 9.060 da, av dette er om lag 280 da landareal.

Grensene for reservatet er vist på kart i målestokk 1:50.000, datert Miljøverndepartementet januar 1993. Kartet og verneforskrifta er arkivert i Flora kommune, hos fylkesmannen i Sogn og Fjordane, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

Dei nøyaktige grensene for reservatet skal avmerkast i marka der dei går over land, og knekkpunkta bør koordinatfestast.

III

Føremålet med vernet er å gje sjøfuglane gode og trygge livsvilkår, og å ta vare på ein viktig hekke-, trekk- og overvintringslokalitet for sjøfugl med naturleg tilhøyrande vegetasjon og dyreliv.

IV

For reservatet gjeld følgjande reglar:

1. All vegetasjon i vatn og på land er verna mot alle former for skade og øydelegging. Nye planteartar må ikkje innførast.
2. Dyre- og fuglelivet, herunder reirplassar og hiområde er verna mot skade og øydelegging.
Bruk av skytevåpen er forbode. Hundar skal haldast i band. Utsettjing av vilt er forbode.
3. Det må ikkje setjast iverk tiltak som kan endre dei naturlege tilhøva, som t.d. oppføring av bygningar, brygger, anlegg og faste innretningar, havbruksanlegg, opplag av båtar o.l., framføring av nye luftleidningar, jordkablar og kloakkleidningar, bygging av vegar, drenering og anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse over eller under havflata, tømning av avfall, ny utføring av kloakk eller andre konsentrerte ureiningstilførsler og bruk av kjemiske middel. Opplistinga er ikkje fullstendig.
4. I tida frå og med 1. april til og med 31. juli er det i reservatet forbod mot ilandstiging og ferdsel på alt landareal, inkludert øyar, holmar og skjer, og i ei sone ut til omlag 50 meter frå land. Båtcamping og sportsdykking i 50 m sona, camping, teltslåing og oppsetjing av kamuflasjeynnretningar for fotografering er forbode.
5. Lågtflyging under 300 m er forbode.

V

Reglane i punkt IV er ikkje til hinder for:

1. Gjennomføring av militær, operativ verksemd og tiltak i samband med ambulanse-, rednings-, politi-, brannvern-, oppsyn-, skjøtsel- og forvaltningsverksemd.
2. Drift og vedlikehald av Kystverket og Televerket sine anlegg, eksisterande kraftliner og sjøkablar

og ferdsel i samband med dette.

3. Tradisjonelt sauebeite, og naudsynt ferdsel i samband med tilsyn av beitedyr, gjødsling av beite og vedlikehald av eksisterande gjerde m.v.
  4. Allmenn ferdsel i oppmerka skipslei og naudsynt ferdsel med båt i samband med yrkesfiske for manntalsførte fiskarar med fiskeregistrerte båtar, og grunneigarar/heimelshavarar i samband med utøving av gjeldande fiskerettar i tida med ferdselsforbod.
  5. Bær-, sopp- og blomsterplukking utanom tida med ferdselsforbod.
  6. Fiske, og fjerning av marine, virvellause dyr for hand, etter gjeldande lover og forskrifter når utøveren ikkje er omfatta av ferdselsforbодet.
  7. Hausting av tare med trål eller annen mekanisk reiskap i perioden 1. august - 31. mars, med unntak av eit område på 1 km radius
- 0 Endra ved forskrifter 13 april 1994 nr. 570, 7 okt 2005 nr. 1174.

NB! Feil i punkt V, 7. Delar av teksten manglar. Skal stå "hausting av tare med trål eller annen mekanisk reiskap i perioden 1. august - 31. mars, med unntak av eit område på 1 km radius rundt Værholmane" sjå: J-190-2011 Forskrift om høsting av tare i Sogn og Fjordane fylke <http://www.fiskeridir.no/fiske-og-fangst/j-meldinger/gjeldende-j-meldinger/j-190-2011>

VI

Forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til:

1. Felling av vilt som valdar vesentleg skade.
2. Rydding av vegetasjon m.v. når det ikkje strir mot føremålet med vernet og er i samsvar med godkjent forvaltningsplan.

VII

Forvaltningsstyresmakta, eller den som forvaltningsstyresmakta gjev fullmakt, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med føremålet med vernet. Det kan utarbeidast forvaltningsplan, som skal innehalde nærare retningsliner for gjennomføring av skjøtseltiltaka.

VIII

Forvaltningsstyresmakta kan gjere unntak frå verneforskrifta når føremålet med vernet tilseier det, for vitskaplege granskingar, arbeid av vesentleg verdi for samfunnet og i andre særskilde høve når det ikkje strir mot føremålet med vernet.

IX

Forvaltninga av verneforskrifta er lagt til fylkesmannen i Sogn og Fjordane.

X

Denne forskrifta tek til å gjelde straks.

Oppdatert 11.2011

Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfaldlova) § 48

(dispensasjon frå vernevedtak):

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

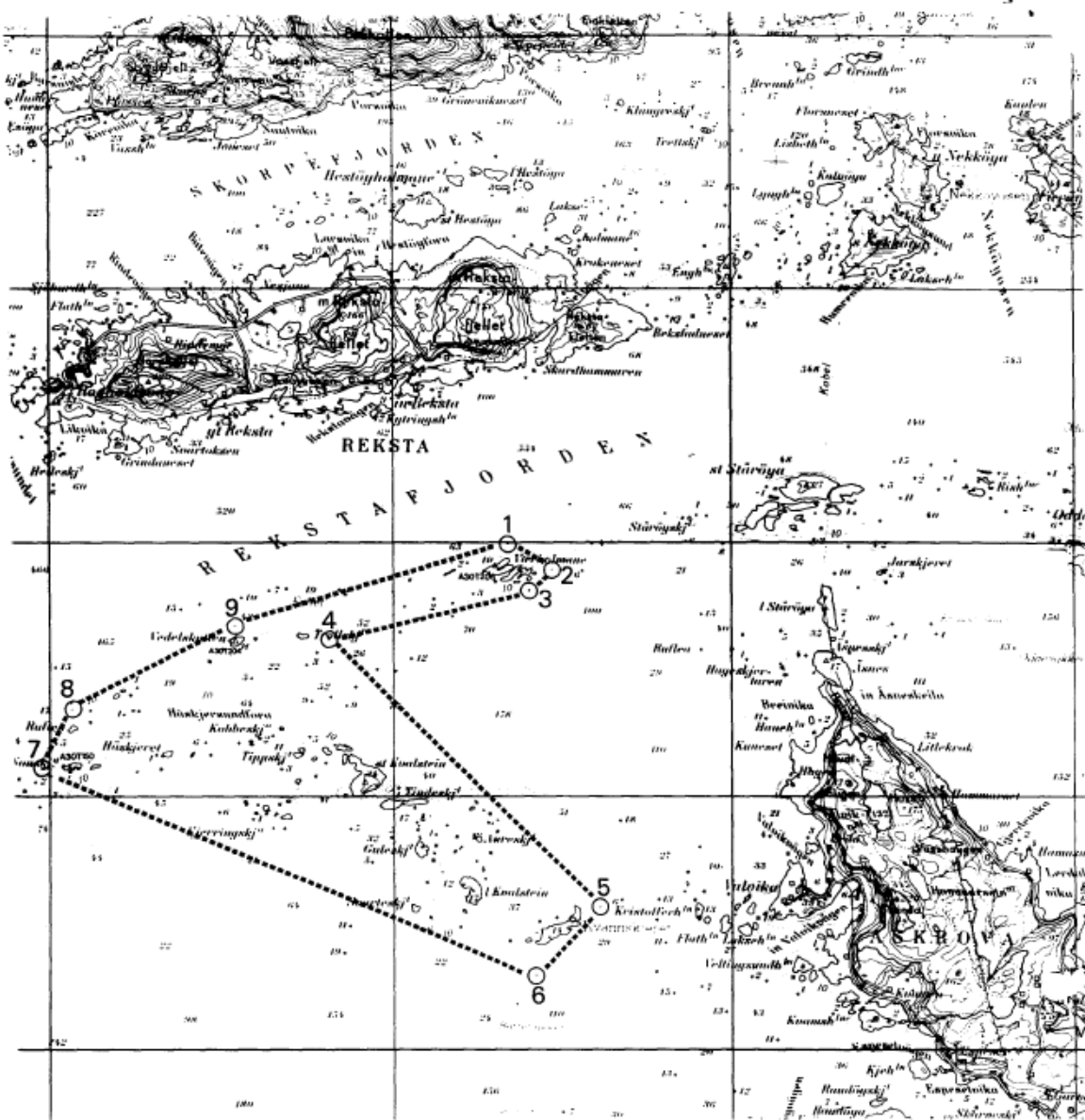
I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Trenger et tiltak tillatelse både etter verneforskriften og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskriften eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

8.2 Vedlegg II – kart som viser vernegrensene

Kopien av vernekartet er ikkje i rett målestokk.

SOGN OG FJORDANE Kommune: Flora	Kartgrunnlag M-711	Målestokk 1:50000
KVALSTEINANE NATURRESERVAT Sjøfugl Reservatgrense: - - - - Røkkpunkt : ○	Utsnitt av utgitt 1118 III 1976	N I
MILJØVERNDEPARTEMENTET JANUAR 1993	Statens kartverk	

Rapportane finn du på Miljøstatus: <http://sognogfjordane.miljostatus.no>

2011:	
1-2011	Feltekspertiment – fjerning av småplanter av platanlønn (<i>Acer pseudoplatanus</i>) i Flostrand naturreservat. ISBN 978-82-92777--21-3
2010:	
1-2010	Sjøfugteljingar i Sogn og Fjordane i 2010. ISBN 978-82-92777-19-0
2-2010	Sanddyner i Sogn og Fjordane. ISBN 978-82-92777-20-6
2009:	
1-2009	Forvaltningsplan for Eikefjordholmene naturreservat. ISBN 978-82-92777-04-6
2-2009	Forvaltningsplan for Timberøyholmene naturreservat. ISBN 978-82-92777-05-3
3-2009	Forvaltningsplan for Sildekruna naturreservat. ISBN 978-82-92777-06-0
4-2009	Forvaltningsplan for Skorpeholmene naturreservat. ISBN 978-82-92777-07-7
5-2009	Forvaltningsplan for Haukedalsholmane naturreservat. ISBN 978-82-92777-08-4
6-2009	Forvaltningsplan for Torsholmane naturreservat. ISBN 978-82-92777-09-1
7-2009	Prøvefiske i 26 vatn i Sogn og Fjordane i 2008. ISBN 978-82-92777-10-7
8-2009	Forvaltningsplan for Ramsholmen naturreservat. ISBN 978-82-92777-11-4
9-2009	Forvaltningsplan for Ønaholmane naturreservat. ISBN 978-82-92777-12-1
10-2009	Forvaltningsplan for Tennøyane naturreservat. ISBN 978-82-92777-13-8
11-2009	Forvaltningsplan for Raudøy naturreservat. ISBN 978-82-92777-14-5
12-2009	Forvaltningsplan for Prestøy naturreservat. ISBN 978-82-92777-15-2
13-2009	Forvaltningsplan for Flatøy naturreservat. ISBN 978-82-92777-16-9
14-2009	Sjøfugteljingar i Sogn og Fjordane i 2009. ISBN 978-82-92777-17-6
15-2009	Ungfiskregistreringar i Lærdalselva 2006 - 2008. ISBN 978-82-9277718-3
2008:	
1-2008	Forvaltningsplan Vestnorsk fjordlandskap, delområde Nærøyfjorden. ISBN 978-82-91031-92-7
2-2008	Stølane i Mørkridsdalen - Far etter folk. ISBN 978-82-91031-97-2 (Stor fil, 40 MB)
3-2008	Kloppemyrane naturreservat i Gloppen kommune. Forvaltningsplan. ISBN 978-82-91031-98-9
4-2008	Prosjekt Opne landskap. Sluttrapport for hovudprosjektet, mars 2005 - april 2008. ISBN 978-82-91031-99-6
5-2008	Rettleiingshefte for utsiktsrydding langs veg, Prosjekt Opne landskap 2005 – 2008. ISBN 978-82-92777-00-8
6-2008	Rettleiingshefte for landskapspleie med geit og kje, Prosjekt Opne landskap 2005 - 2008. ISBN 978-82-92777-01-5
7-2008	Prøvefiske i 26 vatn og ei elv i Sogn og Fjordane i 2007. ISBN 978-82-92777-02-2